ПО КОНФІСКАТІ НАКЛАД

Kr. 112 (15.191). Lwów, czwartek 18. maja 1938. Rok LX.
Ч. 112 (15.191. Львів, четвер 18. травня 1939. Рік LX.

Opłata pocztowa uiszczona gotówką

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ. ВИДАННЯ: А.

DIŁO

Wychodzi codziennie rano.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-41
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
" Банку Чеських Лєґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 "
піврічно . . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 сот.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

В дні 21 травня всі голосуємо!

Несподіване загострення на Дал. Сході.

В. БРИТАНІЯ ВИСИЛАЄ ВІЙСЬКО НА ОСТРІВ КУЛЯНСУ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Райтер повідомляє: Тому, що японські війська висіли на острові Кулянсу і зголосили рішучі домагання до міської ради — британські кола розглядають справу висилки відділу моряків або вояків до Кулянсу. Нема сумніву, що британський уряд рішуче виступить проти японських домагань і стрінеться з підтримкою Злучених Держав. Офіційні кола в Льондоні заявляють, що згода на японські домагання була б однозначною з повним підпорядкуванням міської ради Кулянсу японській владі. Рішення у справі висадження на сушу відділу моряків залежить від команданта британської фльоти на Далекому Сході сер Персі Нобля, який виїхав уже до Амой, де вже є кружляк Бірмінґгем і кілька британських торпедовців.

ВОЄННІ КОРАБЛІ ПЛИВУТЬ ДО АМОЙ.

ТОКІЮ, ПАТ. Аґенція Домеї повідомляє: З Гонкону надійшли вістки про рухи чужих воєнних кораблів у звязку з японським десантом в Кулянсу. Адмірал сер Персі Нобль покинув Гонкон на кружляку „Бірмінґгем" і відїхав до Амой. Ескадра британських підводних човнів і контрторпедовців виїхала на море на північ. На північ пливе теж французький кружляк „Прімаґе" та кілька інших кораблів з Тонкіну. Азійська ескадра Злучених Держав пливе до Шангаю. Японська преса підкреслює, що закордонні концесії в Китаю не лише припізнюють розвязку китайської проблеми, але засадничо її ускладнюють, бо терени концесій не підпадають новому режімові, що його заведено в Китаю. Концесії перешкаджають у привернені ладу у смугах, що їх заняли японці.

СССР. продовжує військову службу.

МОСКВА, ПАТ. ТАСС повідомляє: Президія найвищої ради СССР. змінила закон про загальну військову службу, щоб піднести боєву вартість воєнної маринарки, краще підготовити технічно моряків-специялістів, так: 1) час служби у воєнній маринарці продовжити для моряків до 5 років, які входять у склад залог воєнних кораблів, до 4-ох років для моряків, які входять у склад відділів оборони побережжа; 2) час добровольчої служби для моряків не може бути коротший ніж 3 роки; 3) касує скорочення військової служби для моряків, які мали дипльоми високих і середніх шкіл і вводить для них загальні засади, що до часу служби в маринарці.

Завзята боротьба за Еспанію.

ПАРИЖ, Пат. Зацікавлення політичних кол зосереджується на двох справах: позичці для Еспанії та переговорах з СССР. Б. прем. ван Зелянд перебуває від понеділка в Парижі, де відбув низку розмов з представниками господарського і фінансового світа. З Парижа їде до Бурґос, щоби провірити ґарантії, що їх можуть дістати чужі капітали в Еспанії і господарські та фінансові можливости Еспанії по закінченні війни. Справа кредитів для уряду ґен. Франко прибрала політичний характер. Політичні кола запевняють, що наміри звязати еспанську господарку з господаркою Німеччини і навіть Італії не повелись дотепер, бо Еспанія потребує продуктів, що їх Німеччина не може дати. В Еспанії на перше місце висуваються харчеві справи. Німеччина годиться лише за еспанські сирівці давати машини й воєнний матеріял, що його тепер ґен. Франко не потребує. Ці умовини на думку французьких політичних кол створюють якнайкращу підставу до господарської співпраці, що може розвинутися в політичну співпрацю між Бурґосом, Парижем і Льондоном. Поворот Ґерінґа з дороги до Еспанії вважають саме доказом зміни атмосфери в Бурґосі за співпрацею з Льондоном і Парижем. **Політичні кола підкреслюють, що Еспанія стала одним з головних теренів дипльоматичної розгривки між осею Рим-Берлін і Парижем та Льондоном.** Зате французька ліва преса гостро атакує проекти фінансової допомоги для Еспанії висловлюючи страх, що ці гроші підуть на заплату еспанських довгів супроти Італії та Німеччини, отже відпливуть посередньо до Берліна і Риму.

Ґен. Франко про політику в Еспанії.

РИМ, ПАТ. „Попольо д Італія" містить інтервю свого кореспондента з ґен. Франком. На початку ґен. Франко заявив, що Еспанія вестиме в ділянках: військовій, морській і повітряній політику, що відповідатиме економічним можливостям краю, беручи під увагу непорушність національної території. Не потребую — говорив ґен. Франко — щераз підкреслювати наших мирних почувань до всіх народів. Бажаємо мира для Еспанії, але найпевнішою ґарантією цього мира є сильна і могуча армія. Що торкається імперіяльної політики Еспанії — бажаємо, щоб голос Еспанії знаходив такий самий відгомін, як раніше. Бажаємо, щоб Еспанія далі продовжувала свою цивілізаційну місію, що її мусіла перервати на час війни проти большевизму. Одначе це не повинно нікого лякати. Втримаємо імперію в боротьбі без проливу крови і завжди будемо боронити середземноморської цивілізації.

Згадуючи про внутрішню політику ґен. Франко заявив, що Еспанія зриває з цілою своєю політичною минувшиною і не наразиться на небезпеки, що нині трівожать світ. Всі установи підлягатимуть найвищим національним інтересам; „в рямцях зорґанізованої демократії" все буде підпорядковане найвищим інтересам Еспанії.

Відповідаючи на питання кореспондента ґен. Франко заявив, що в Еспанії нема жидівської проблеми. Жиди, які приняли своєчасно католицьку віру є релігійними фанатиками, але „кров залишається"..., бо між поляглими за національну справу, бодай в першім періоді, нема еспанців жидівського походження. Далі ґен. Франко підкреслив зацікавлення Еспанії Марокком і ствердив, що мароканці люблять Еспанію і навпаки: Еспанія любить великих та льояльних боєвиків. Еспанію жде майбутність в Марокко. Вкінці ґен. Франко підкреслив значіння італійсько-еспанської приязни вказуючи на необхідність розвитку господарських взаємин між обома державами.

—o—

Но а промова Мусолінія.

РИМ, ПАТ. Мусоліні виїхав у вівторок рано на інспекцію твердинь здовж італійсько-французького кордону в альпейських долинах Суса і Кеніґія. При вїзді до м. Бардонечія населення привитало Мусолінія при великім транспаренті з написом „для нас фашистів усі кордони святі. Над кордонами не дискутується, але бороНиться". Опісля Мусоліні звидів Авіліяна і Пінерольо доконуючи перегляду ґарнізонів і військових установ. По сніданні у школі кіннотчиків Мусоліні виїхав до Сантени, де склав вінок на могилі К. Кавура, що обєднав Італію. Пополудні Мусоліні відїхав до Асті, де населення зібрало на центральній площі 2.000 плугів і хліборобських машин. Мусоліні виголосив коротку промову пригадуючи свій останній побут у хліборобській провінції Асті і вислухав пісень, що їх виконав хор молоді. Вкінці відвідав виставу вин та осередок студій над творчістю італійського поета Альфієрія.

Вечором на площі Кастельо в Торіно відбулася велика маніфестація, в якій взяло участь коло 130.000 осіб. Перед Мусолінієм, який стояв на бальконі префектури, передефілювало кількадесять тисяч лікторської молоді обох полів. Молодь зі смолоскипами в руках дефілювала майже 40 хвилин при звуках бубнів і ритмічних окликів: дуче. На закінчення Мусоліні виголосив до юрби таку промову: „Я відчув, що в цих днях спільнота вашого і мого духа була знаменита. Я відчув, що завдяки гартові вашої віри перетріваєте кожну пробу. Тепер прощаючись хочу вам сказати, що ці три дні залишаться на завжди в моїй памяти". По цій промові юрба народу і фашистів змусили Мусолінія показатися кількакратно на бальконі.

Японія годиться на договір взаїмної допомоги

З НІМЕЧЧИНОЮ ТА ІТАЛІЄЮ.

ТОКІЮ, ПАТ. Б. амбасадор Японії в Берліні Кума Таро Гонда помістив на сторінках щоденника „Нічі-Нічі" цікаві вістки у справі дискусії, що йде в Токіо на тему протикомінтернівського пакту. „Ніодин з партнерів не зацікавлений — пише амбасадор — у змішенні протикомінтернівського пакту, що був би звернений проти СССР.". Автор каже, що передбачена нарада повинна мати „загальний характер". Німеччина, Італія та Японія моглиб підписати договір взаїмної допомоги, що зобовязавби їх до спільної акції в усіх випадках загрошення їх інтересів.

Де ще живе стара Росія?

Білгород, 12. травня 1939.

Білгород, столиця держави з 16 міліонами мешканців, має взагалі мало церков, до тогож ніодної репрезентаційної. Соборна церква досить багата в середині, але мала і вбога по своїй архітектурі. Інші церкви відповідали б ще сяк-так для сіл, але ніяк для столиці з переважною кількістю православного населення. Вищі церковні кола, видно, бажають змінити цей стан у Білгороді і перед кількома роками збудували велику, в сербсько-византійському стилі церкву св. Марка, яка вже два роки стоїть порожня, бо забракло грошей для остаточного викінчення її в середині.

Перед десяти роками виникла також ідея збудувати великий храм, присвячений першому сербському святому і великому просвітникові св. Саві. Проект храму справді величній, але за багато років удалося з нього зреалізувати лише стільки, що 10-го травня відбулося урочисте посвячення підвалин.

Щоб підвищити низький релігійний рівень широких кол населення, православне духовенство в Білгороді почало в останніх роках звертати особливу увагу на улаштовування ріжних релігійних процесій вулицями міста, що раніш рідко траплялося. Процесія з приводу посвячення підвалин храму св. Сави була особливо величава і в ній взяли участь всі місцеві установи й організації. Російські організації, розуміється, і цим разом не пропустили нагоди нагадати про себе і ми ще раз мали змогу переконатися, що на земній кулі є ще куток, де живе стара царська Росія та що цим кутком є Білгород.

Ми звикли до того, що тут на кожному кроці чуємо російську мову, що є в Білгороді старе посольство, що є величавий російський дім культури і т. д. Не дивує нас, коли на вулиці вустрічаємо старого російського генерала у збліддому, витертому мундурі і вилинялими еполетами, але чудно якось бачити представників цієї давньої Росії на ріжних святочних парадах чи процесіях місцевого населення. Ось і 10-го травня між десятками тисяч людей, представниками місцевих установ та організацій, раптом кидається в очі гурт людей з трибарвними російськими прапорами. Ідуть учні військової школи — чорні штани на випуск, білі сорочки, „картузи" з кокардами. Це представники кадетського корпусу. Далі — йдуть молоді дівчата. Брунатні суконки, білі передники — учениці дівочого інституту. Є і соколи — декілька мужчин ріжного віку і декілька дівчат. Одяги зблідли як і зблідло те минуле, що його собою уявляють ці люди.

Дивишся на цей гурт людей, що так чудно виділяється між тисячами інших, і ріжні думки та почуття тебе охоплюють. Була колись царська Росія, був свій устрій і звязані з ним традиції, але прийшов час і той устрій упав, на його місце прийшов інший, який зривав зі всіми старими традиціями і заводив усе своє. Тому, що контрасти були занадто великі, боротьба між старим і новим була жорстока й уперта. Перемогли нові і представники та чимала кількість прихильників старого устрою мусіли залишити свою державу й піти на еміграцію.

Стративши свою незалежність, Україна підпала під диктатуру червоної Москви. Велика кількість українців теж мусіла залишити свою землю і піти на еміграцію, щоб звідти продовжувати боротьбу за визволення батьківщини і створення своєї незалежної держави. Українська еміграція свято береже на чужині свої традиції і живе вірою у здійснення свого іде

ду, вірять, що на руїнах червоної сатрапії збуємо нове життя.

Ріжниця між українською та російською еміграцією очевидна. Ми згубили свою державність, вони — режім. Коли Радянську Україну в ніякому разі не можна уважати за Українську Державу, то СССР ніщо інше, як та сама Росія, лише з іншими людьми у проводі та зафарбована на інший колір. І тому так несамовито чудно стає, коли дивишся на цих представників бувшого устрою з їхніми музейними однострозами і цілою маскарадною бутафорією.

Святим обовязком кожної національно свідомої людини є любити свою батьківщину, кожна людина має право мати свої переконання і так чи інакше за них боротися. Але воно незрозуміло, яке відношення до того всього мають ті маніфестації минулого, які роблять білгородські росіяни підчас ріжних сербських чи югославянських свят. У своїй задубілості, небажанні і невмінні зрозуміти закон поступу в житті — вони своєю появою бажають викликати пошану не то до себе, не то до того минулого, яке вони собою хочуть репрезентувати, і не запримічують того, що викликують у стороннього глядача лише вибачливе співчуття або насміх.

І. Скиталець.

Конференція вчителів істориків у Львові.

В дні 24. квітня ц. р. в методичному осередку істориків у Львові відбулася з ініціятиви львівської Кураторії конференція вчителів-істориків, у цілості присвячена навчанню історії в середніх українських школах. Тому, що ця конференція мала поважніший характер і торкається важної справи навчання історії та взагалі українознавства в українських, а також і в польських школах, уважаю доцільним подати її короткий хід і замітніші голоси в дискусії.

Наради відкрила **д-р Е. Малечинська,** інструкторка методичного історичного осередку на Л. Ш. О. словами, що проблема, яка є предметом обговорення, є складна і трудна, але треба до її розвязки приступити і для добра держави і також для добра обох народів, що замешкують цей край.

Після цього виголосив реферат п. **Оліпра**, вчитель історії в академічній гімназії, на тему: **„Приклад реалізації програми історії в ліцеях з українською (руською) мовою навчання“.** — В обширному рефераті прелеґент ствердив, що програма навчання історії на ліцей „не бере майже зовсім під увагу історії Руси“ і він у порозумінні з Кураторією цю програму доповнив та поширив, беручи під увагу в широкому обемі історію України від княжих часів почавши, на найновішій добі скінчивши. Закінчив свій реферат такими висновками: 1) Для ліцеїв з українською викладовою мовою опрацювати додаткову програму з історії Руси; 2) Ввести історичну обовязкову лектуру в польській та українській мові; 3) Видавати історичні лектури в українській мові.

Проф. Нанке подав до відома, що з ініціятиви куратора зорганізувалася при Кураторії історична комісія, в склад якої від українців входять проф. Чубатий і проф. Крипякевич. Ця комісія випрацювала напрямні, які Кураторія вже подала до відома Міністерству Освіти. Ці напрямні ось-які: 1) Ввести в ліцеях у ширекому обемі навчання історії України; 2) Проблеми з історії України ввести обовязково для всіх ліцеїв у Польщі.

Свої постуляти комісія підтримала ось-якими арґументами: історія Польщі в минулому — це історія Польщі, України і Литви. Україна витворила свої культурні і політичні вартости, які мали вплив також на Польщу. За введенням навчання проблем з історії України також до польських ліцеїв промовляють сучасні політичні моменти: поляки й українці мало себе взаїмно знають. Треба, щоб себе ліпше пізнали, обєктивно, в минулому, у своїх національних культурах. У цей спосіб створиться поважна основа до зближення та співпраці на спільній від віків землі. Українська молодь буде вдоволена, що своєї рідної історії вчиться у школі та не буде змушена, як досі, вчитися поза школою, джерел та з підручників не все підібраних для молоді.

Проф. Зелінський з філії у Львові заявив, що є польським націоналістом і з цього становища підходить до розвязки справи. Найбільш подрібно і доцільно розроблена програма не доведе до цілі, коли не буде мати доброго реалізатора-вчителя. Одиноко добрий учитель гарантує виконання. Вчителі поляки в українських гімназіях мають велике завдання та поверену місію до виконання. Щоб її виконати, мусять, на його думку, в першу черґу позбутися комплексу вищости і у відношенні до учнів, і у відношенні до учительського збору. Мусять виступати на тому терені як рівний з рівними, хочби у своєму внутрішньому переконанні робили це нещиро. Мусять, коли хочуть мати вплив на молодь, вивчити і то основно українську мову, історію і літературу, словом — українознавство. Основне знання і то з українських джерел зєднає йому прихильність молоді. Молодь побачить, що вчитель цікавиться справами її близькими і дорогими, тому з довірям буде ставитись до такого вчителя, і його вплив на душі буде запевнений. — Щодо назви, то, на його думку, треба до половини XIX. ст. вживати історичної назви „Русь“, „руський“, згідно з номенклятурою тих часів, а від половини XIX. ст. назви: Україна, український. Українець історик повинен таксамо знати історію Польщі та її культуру і бути прихильно наставленим до всього, що польське. При навчанні історії придержуватись якнайбільшої обєктивности у висвітлюванні минулого та не закривати перед молоддю темних сторінок з минулого обох народів, але дати їм відповідне насвітлення. З досвіду знає, що учні-українці мало знають свою рідну історію. Для більшости з них історія України починається від 1918. р., від видань „Червоної Калини“. Мале знання історії України також між українською інтелігенцією.

Вчитель історії з перемиської гімназії сказав, що вчив у цій гімназії 11 літ. Про себе може сказати, що здобув симпатії української молоді, бо був для неї не тільки вчителем, але й людиною. Молодь одверта і щира, тому одвертістю і щирістю треба й відплачуватися. З учительським збором треба бути тактовним та здобути його підтримку для співпраці. Історію Руси треба вчити. Спірні справи польсько-руські треба висвітлювати джерельними текстами. Є також за тим, щоб остаточно усталити назву „руський“ чи „український“ бо вона на терені школи дуже важна. Вважає, що українська історична лектура як обовязкова повинна бути допущена до школи.

П. Земнович начальник Виділу середнього шкільництва, подав до відома, що з ініціятиви куратора Купчинського зорганізувалася при Кураторії історична комісія. Знані вже постуляти Кураторія подала до відома Міністерству Освіти і є надія, що вони будуть небавком прийняті.

Ініціятива куратора поставлена в широкій площині, загально-державній. Куратор уважає, що українська проблема повинна бути розвязана на терені школи не тільки в площині розуму, але й серця. В усіх школах народніх, середніх і ліцеях молодь не тільки українська, але й польська повинна основно познайомитися з українською мовою, літературою й історією, бо цього вимагає постулят правди і чести. Першу спробу і то вдатну вже зроблено на терені педагогічних ліцеїв — і цим покладено тривкі основи для співпраці обох народів. Просить не держати води в устах, а одверто і щиро виявляти свої погляди на порушені актуальні проблеми.

Директор гімназії з Перемишля п. Шах: Сьогоднішня конференція в порівнянні з попередніми в яких я брав участь, є великим поступом вперед. На його думку вчитель історії (поляк) повинен бути: добрим фахівцем, шляхотний серцем і твердої руки в розумінні вимагання справжнього знання. Повинен також знайти спільну мову для співпраці з учительським збором та не виявляти свого комплексу вищости. Щодо історії Польщі XIX. ст., історії збройних повстань за самостійність, то висказує сумнів, чи доцільно вчити її в українських гімназіях. Молодь може її хибно розуміти і у своїх ідейних поривах, наслідуючи ідейні пориви польської молоді тих часів, може дати себе звести на манівці. Хоч з другої сторони поминення цих збройних змагань, що виповнюють майже ціле XIX. століття, може в уяві молоді витворити погляд, що Польща повстала в часі світової війни тільки через догідну міжнародню ситуацію, а не великим зусиллям найкращих своїх синів, не жертвами і посвятою цілих поколінь. — Уживання дир. Шахом на переміну термінів „руський“ та „український“ тоді, коли представники Кураторії вживали тільки терміну „український“, разило.

П. **Ісаїв**, учитель історії зі Львова. Труднощі не в минулому, а в сучасному. Молодь українська не ремонструє, ні не квестіонує приналежности Галичини до Польщі, як це сказали деякі вчителі поляки. Молодь каже: Хочемо бути в Польщі, але не громадянами другої кляси. Вчителеві історії незвичайно тяжко виховувати молодь тому, що між теорією та дійсністю є великі і різкі розбіжности. При навчанні проблем із сучасного життя і конституції молодь на кожному кроці засипує вчителя цілою низкою фактів із дійсности: чому нашої мови не шанують по урядах і залізницях, чому нашим батькам не дозволяють купувати землі тільки тому, що вони українці, чому „нумерус клявзус“ в університетах для нас, українців, і ціла низка інших фактів. А ці факти мають свою вимову, і нівелюють добрі впливи і найкращі інтенції школи, хоч в учителя-українця є найкращі інтенції.

Проф. Чубатий зі Львова говорив у справі термінольоґії. Стверджує, що кожний нарід має право називати себе так, як хоче; інший нарід може називати його інакше. Та тут не в самій назві „руський“ справа, яка є нашою історичною назвою, що в практиці вийшла з ужиття. Річ у тому, що в сучасному розумінні назва „руський“ тотожна з російським, а ми себе зовсім не вважаємо росіянами, тому в практиці ця назва для нас образлива. Не видержує критики погляд, щоб у минулому до XIX. ст. вживати історичної назви „руський“, а в новій

історії XIX. ст. назву „український“. У минулому німці, поляки, росіяни звали себе інакше, а в науковій номенклятурі тепер принята одна назва: сучасна. Чи вчителі поляки, вживаючи назви „руський“, здобувають собі довіря української молоді, дуже сумнівається. Думає, що здобувають тільки недовіря до себе, бо молодь на це вразлива. Певним є, що величезна більшість поляків уживає цієї назви в добрій вірі з призвичаєння і традиції, та в школі треба числитися з тим, чи воно доцільне. Знає, що в одній львівській гімназії вчитель історії постійно вживає назви „руський“, зате молодь постійно веде з цим учителем немов скриту боротьбу, вживаючи навпаки — тільки терміну „український“.

При навчанні історії України і Польщі треба бути обєктивним. Де молодь недовіряє, там треба послуговуватися джерелами. Коли мова про згадуваний тут товаришами поляками шкідливий на терені школи комплекс вищости, то не слід забувати, що й українська культура має свою тисячелітню традицію. Не причиняється до бажаного співжиття обох народів називати український національний рух чужою агентурою. Наука знає, що національні рухи, які почалися в XIX. ст., охопили всі славянські народи. Вони, ці рухи, сильні своїм динамізмом, мають свої історичні розвоєві закони. Український рух нічим у своєму розвитку не ріжниться від інших словянських. Уважає також, що українська історична лектура, особливо з ділянки культури і господарського життя; повинна знайти доступ до шкільної млоді; в який спосіб — це повинна обдумати шкільна влада.

З інших учасників забирали ще слово: проф. Крипякевич, учитель історії бережанської гімназії та проф. Малечинська. Ця остання в підсумках заявила, що конференція багато проблем вияснила та ствердила конечність праці в ділянці українсько-польських відносин на терені школи.

Учасник.

З польської преси.

„Неясні місця“ у промові Мусолінія.

Аж три „неясні місця“ у недавній промові Мусолінія вишукав варшавський „Роботнік“, хоч назагал поставився до тієї промови з великим захопленням. У статті п. н. „Три неясні місця Мусолінія“ (ч. 136 з 16-го травня ц. р.) читаємо:

„Промова Мусолінія, виголошена в Торіно, зробить у цілому світі якнайкраще враження. Тільки в ній волі мира, охоти до поєднання, любови до згоди, що якби пп. диктатори так мирно поводилися, як уміють говорити, то ця долина анексії та агресії була б найкраща зі світів. Торінська мова була величава, але тому що на світі нема нічого досконалого, отже і в диктаторській промові є три неясні місця“.

Перше таке неясне місце на думку „Роботніка“ — це справа Версалю. „Роботнік“ погоджується, що німці можуть бути незадоволені версальським мировим договором.

„Можна Німеччині нарікати на „версальський диктат“. Вони — програна сторона, отже як сторона, що викликала війну і її програла, не могли сподіватися подяки. А з документів, які виявлено після війни, показалося, які були пляни Німеччини на випадок, якби т. зв. центральні держави перемогли. Супроти німецьких плянів т. зв „версальський диктат“ — це невинна дитяча забавка.

„Але чому нарікає на Версаль п. Мусоліні? Італія у Версалю сиділа між переможцями, не між переможеними. Коли „диктат“ несправедливий, то Італія приклала до нього руку. Серед підписів переможців є й італійський підпис. Італія дістала великий шмат австрійської землі. Якби вона не була забрала тих земель, то вони залишилися б при Австрії та після аншлюсу перейшли би разом з цілою Австрією до Німеччини. Це ще не пропало. Італія може цю німецьку кривду ще сьогодні направити, звертаючи Німеччині, як спадкоємниці по небіжці Австрії, все те, що їм з габсбурської монархії дісталося.

„Коли Мусолінієві йде про інші „кривди“, які стрінули Німеччину в 1919-ому році у Версалі, то може бути, що доля війни буле би інакша, якби.... Італія зберегла тоді вірність своїм союзникам, тобто Німеччині й Австрії і не перейшла на бік коаліції. Але це внутрішня справа держав „оси“, до якої ніхто чужий не повинен вмішуватися“.

Друге „неясне місце“ у промові Мусолінія“ на думку „Роботніка“ — це справа територій, що їх захопили тепер тотальні держави і справа становища тих держав до тієї акції.

„Пан Мусоліні каже, що ані Японія, ані Райх ані Італія не вилучили ані одного квадратового метра території і ані одного мешканця з під суверенности великих демократій.

„Справді так було, імовірно не тому, що не хотіли того зробити, але тому, що боялися, бо це були „великі“ демократії і був великий риск, а сьогодні той риск ще багато більший. Але супроти „малих“ демократій і малих або слабших держав згадані три держави (Японія, Німеччина й Італія) не виявили тієї великодушности. Свідчать про те Абісинія, Австрія, Китай, Чехословаччина, Альбанія, Клайпеда.

„І тут мимоволі п. Мусоліні виявив цілу фашистівську мораль: на слабшого, безборонного можна напасти, ограбити його і ніхто не має права протестувати проти розбою в білий день на публичній дорозі. На світі — на думку п. Мусолінія — не має обовязувати міжнародне право, тільки право джунґлі.“

Вкінці справа „наїзду“ на Італію. „Роботнік“ пише:

„Говорив теж п. Мусоліні про якихсь чужинців в Італії, а саме, що „чужим наїздникам ніколи не доводилося побувати надто довго в Італії“ та що „це не надто гігієнічно пробувати проходів по італійських землях у характері наїздника“.

„Від кінця світової війни якось ніхто не чув, щоб хтонебудь мав намір наїхати Італію. В останньому часі навіть туристи дбайливо виминають Італію. Єдині чужинці, що в останньому часі зробили наїзд на Італію — це німці. Їх повно всюди. Так принайменше кажуть ті, що приїхали з Італії. Італійська людність лихим оком глядить на тих інтрузів і так зрозуміла слова свого дуче, бо при тих словах схопився ураган оплесків.“

Але — пише „Роботнік“ — це теж внутрішня справа „оси“, до якої ніхто чужий не повинен вмішуватися.

„Оптимістична відповідь“.

Римський кореспондент „Курієра Варшавского“ пише на маргінесі останньої промови Мусолінія:

„Сьогоднішня промова заповідає, на думку закордонних обсерваторів, більшу, ніж можна було здогадуватися, італійсько-німецьку залежність, що випливає із слів Мусолінія, що „вісь, яка довгі роки була рівнобіжною акцією двох режимів і двох революцій, стане внаслідок мілянського пакту і військового союзу, який підпишуть ще цього місяця у Берліні, нерозривною спільнотою обох великодержав.“

„Новиною тут є те, що Мусоліні вжив терміну „мілянський пакт“, бо досі всі думали, що зустріч ґр. Чяно з мін. фон Рібентропом не довела до ніякого конкретного договору з тим, що принесли тільки спільне рішення перетворити вісь у союз. На основне питання „мир чи війна?“ — пише далі згаданий кореспондент — Мусоліні дав радше оптимістичну відповідь висловлюючи віру в мирну розвязку всіх европейських проблем.

„Зате новим акцентом у відношенні до останніх італійських офіційних деклярацій були слова Мусолінія, що „всі відкриті проблеми треба остаточно розвязати, бо треба вище класти тверду дійсність від довгої непевности.“

Кореспондент „Курієра Варшавского“ замічає, що ці слова Мусолінія віддзеркалюють панівні сьогодні в італійському громадянстві настрої.

Дві мирні тенденції.

Варшавський консервативний „Час“ (ч. 134 з 16-го травня ц. р.) у статті п. н. „Два пакти і дві промови“ обговорює між іншим останнє експозе премієра Даляді і торінську промову Мусолінія, про які пише:

„Обі ці промови значно ріжняться між собою, коли йде про форму, зате обі мають багато суто мирних акцентів. Очевидно мирні гасла звучать інакше в устах премієра Франції, отже держави, що від своїх сусідів нічого не хоче й інакше в устах вожда тотального режиму, що у відношенні до інших виступає зі щораз то іншими претенсіями. Мирність Англії і Франції значить: мир можна втримати, якщо друга сторона не доходитиме своїх претенсій шляхом насилля, заскакувань і доконаних фактів і якщо зрезиґнує з тенденції домінації та погодиться на методи співпраці. Зате мирність тотальних держав однозначна з твердженням: коли заспокоїте наші вимоги, буде мир, але коли протиставите їм спротив, буде війна, за яку ви будете відповідальні.

„Ця досить специфічна „мирність“ очевидно більш характеристична для Німеччини ніж для Італії. Бо ця остання, здається, реальніше від свого північного партнера оцінює ситуацію держав осі і вислід майбутнього конфлікту. Цим теж треба пояснювати собі деякі характеристичні речення, що знайшлися в останній промові Мусолінія. „Є — казав дуче — в европейській політиці вузли, до яких щоб їх розтяти, треба може вжити меча. Але треба ці вузли раз на завжди розвязати, бо часами тверда дійсність краща від довгої непевности.“

Ці слова Мусолінія — каже автор статті — можна всяко собі пояснювати, але це факт, що Мусоліні виразно заявляючись за мирною полагодою усіх спорів, хоче виминути війну

Французький амбасадор вияснює ЯПОНСЬКОМУ УРЯДОВІ.

ТОКІО, АТЕ. Французький амбасадор відвідав віцеміністра Саваду та поінформував його про переговори між Анґлією, Францією та СССР, підкреслюючи, що ці переговори не торкаються справ Далекого Сходу.

БРИТІЙСЬКІ КОРАБЛІ ПЛИВУТЬ ДО АМОЙ.

ГОНКОН, АТЕ. Новоіменований начальний комендант брит. фльоти на китайських водах відвідав у понеділок рано воєнний корабель „Бірмінген“, який опісля відплив до Амой.

До тої виправи привязують велике політичне значіння з огляду на те, що — як відомо — японці недавно заняли брит. концесію під Амой. Також інші брит. кружляки відплили на північ

РІШУЧИЙ ПРОТЕСТ В. БРИТАНІЇ В ТОКІО.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Британський амбасадор у Токіо дістав доручення скласти протест перед японським урядом проти акції японських військ на терені міжнародньої концесії в Амой на острові Кульонсу. Згідно з вістками з Кульонсу японська поліція арештувала вже над 100 осіб на терені концесії. Крім того японці зажадали допустити представників японської влади до участи в управі концесії і співпраці поліції концесії у поборюванні протияпонських елементів.

Для нашого культурного розвитку потрібні не тільки крамниці з маслом і біллям, але й книгарні, які видавалиб літературні твори

РУМУНІЯ ПОГОДЖУЄТЬСЯ НА ТЕ, ЩОБ СССР ЗАГАРАНТУВАВ ЇЇ КОРДОНИ?

ЛЬОНДОН, АТЕ. Як твердить „Івнінґ Стандарт", румунський уряд поінформував британський, що не буде виступати проти того, щоб СССР разом з Англією та Францією загарантував румунські кордони, заключуючи союз з тими трьома державами.

ШВЕЦІЯ ВИСТУПИТЬ З ЛІГИ НАЦІЙ?

СТОКГОЛЬМ, АТЕ. Багато шведських часописів висловлює погляд, що в теперішню хвилину Швеція повинна виступити з Ліги Націй, яка всупереч своїм основним напрямним замінюється у знаряддя війни.

ОБМЕЖЕННЯ ДЛЯ ЧУЖИНЦІВ В АРҐЕНТИНІ.

Буенос Айрес, ПАТ. Президент Ортіз підписав декрет, на основі якого закордонні товариства не мають права вести діяльности, звязаної з політикою їхніх матірніх країв.

БРИТІЙСЬКА КОРОЛІВСЬКА ПАРА НА КАНАДІЙСЬКИХ ВОДАХ.

КВІБЕК, ПАТ. Корабель „Емпрес оф Австралія", на якім пливе британська королівська пара, вплив у понеділок вечором на канадійські територіяльні води. Повитали його 2 канадійські контрторпедовці та 3 гидроплями.

ЗАКОН ПРО ВИНЯТКОВИЙ СТАН У ФІНЛЯНДІЇ.

ГЕЛЬЗІНКІ ПАТ. Президент Фінляндії предложив парляментові законопроєкт про винятковий стан на випадок війни, який передбачує диктаторські права для президента у господарській та військовій царині.

ІММІҐРАЦІЯ ДО ЧІЛЕ ПРИПИНЕНА.

ПОРТО АЛЕҐРЕ, ПАТ. Чілійська влада рішила припинити на один рік імміґрацію до Чіле. Виняток становлять жінки, діти, родичі, браття та сестри чужинців, які живуть уже в Чіле.

СУТИЧКИ БЕЛЬҐІЙСЬКИХ Б. КОМБАТАНТІВ З ФЛЯМАНАМИ.

БРЮССЕЛЯ, АТЕ. На похід б. флямаських комбатантів у Мускроні біля Куртре напали члени офіційного бельґійського союзу б. комбатантів; у сутичці поважно ранено дві особи. До ночі намагалися уладжувати нові демонстрації.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ ВИБИРАЄТЬСЯ ДО НІМЕЧЧИНИ?

РИМ, АТЕ. „Ексчендж Телеграф" приносить вістку, що італійський король вибирається 28. ц. м. з офіційною візитою до Берліна.

Теза про Карпатську Україну в Сорбоні у переломових днях.

15. березня 1939 р. того самого дня, коли мадярські війська ввійшли знову на територію Карпатської України, поклавши тимсамим кінець ефемерному існуванню Карпатської держави, — у великій салі Сорбони, прикрашеній портретами Рішелє та великих письменників 17. віку, кількох французьких славістів дискутувало над питанням Карпатської України. Річ у тому, що того історичного дня випадково відбувалася у Сорбоні наукова дискусія з приводу тези про Карпатську Україну, першої взагалі тези на українську тему на гуманістичному факультеті Сорбони. До слова: докторська теза на гуманістичному факультеті далеко не те саме, що на правничому.

У Франції куди менше значить „доктор прав" ніж „доктор літератур". Докторська теза на правничому факультеті це праця компілятивного характеру, що рідко коли перевищає якістю звичайну студентську працю. Інша річ теза на гуманістичному виділі. Насамперед, щоб бути доктором гуманістичного факультету треба написати дві тези на теми більш-менш близькі і ці праці мусять бути наукові та оригінальні. Над такими тезами працюють у Франції роками.

Цим разом проти поважаних професорів-славістів на кріслі дисертанта, сиділа зовсім молода людина 27 років, сьогодні наймолодший „д-р гуманістичних наук" у Франції. Нового доктора зовуть Жан Муссе, про якого дійсно можна сказати, що він не зрадив свого імені. Бо цеж син Альберта Муссе, відомого французького історика та публіциста, автора численних праць на славістичні та еспанські теми, головного директора відомої аґенції „Радіо", редактора закордонного відділу „Журналь де Деба", директора місячника „Афер Етранжер" тощо. Присвятивши себе славістиці, Жан Муссе роками працював у Сербії та в Карпатській Україні, про які й написав обидві свої тези. Перша торкається ролі православної церкви в історії новітньої Сербії (це головна теза) друга, що має для нас безпосереднє значіння й яка цими днями появилася в друку, називається: „Міста Підкарпатської Руси*) 1919—1938.

Раніш ніж переглянути зміст самої праці, треба взяти на увагу, що вона була закінчена, як видно з передмови, в січні 1938 р., тобто, так мовити, за доісторичних часів нашої теперішньої доби, коли ніхто у світі, мабуть і сам Гітлер, не передбачили у що перевернеться чехо-словацька держава, з якою доля провізорично (тепер це видко) звязала найдальше на захід висунену вітку українського народу. Далі слід знати, що присвячена славянській-ж країні теза Муссе (по суті темою з царини політичної ґеографії, або як у Франції ця наука називається людська ґеографія), наука, яку й створили у Франції Відаль де ля Бляш і Жан Брюн, обидва вже померлі вчені. Останнього приятеля України, я ще знайшов у живих і нераз з ним зустрічався. Европейська література взагалі, французька-ж зокрема, про Карпатську Україну, вельми мізерна якістю і кількістю, чому сприяла нещасна історія цього краю*). Французькою мовою в повоєнній добі існує лише одна поважна книга Рене Мартеля, але вона кладе вагу на політичні проблеми краю й має характер більш науково-інформативний, ніж дослідний. Книга-ж Муссе чисто наукова розправа, що менш займається суто політичними питаннями. Автор зробив величезну для чужинця працю, почавши хочби з того, що навчився читати літературу даного питання у чеській, російській, українській, навіть мадярській мові.

Бібліографія автора показна, хоч і не вичерпана. Найменша в його бібліографії українська література, що не могло не відбитися на деяких сторінках праці. Але поза, так мовити, книжковими джерелами, Жан Муссе жив довго у всіх містах Закарпаття (в Ужгороді, Мукачеві, Береґові, Хусті), де студіював у архівах та відвідував ряд осіб, що так чи інакше могли дати авторові раду в його праці. Ці особи перелічені в передмові книжки: отже є між ними чехи, мадяри, карпатороси, здається жиди, але імен українських ми не зустрічаємо в листі, яку подає Муссе.

„Зміст книжки незвичайно багатий і як справедливо завважив голова жюрі, професор Деманжон, куди ширший, ніж заголовок. Перше питання, яке мусить поставити собі кожний дослідник Карпатської України, це питання автохтонности населення. Автор справедливо вважає, що українці жили на Закарпатті до приходу мадярів. Це населення він називає „українським", спорідненим зі славянами південної колишньої частини російської держави. „Мадяризація — пише Муссе — це явище розмірно свіже... Автохтонне населення встигло за майже одинацять віків втримати недоторканим свою етнічну чистоту, але було змушене поділити свою територію з іншими народами".

По українцях перші в Закарпаття прийшли мадяри, які поселилися в головних містах. У „Лексікон льокорум Реґні Гунґаріє" 1773 українці заселюють села, а мадяри міста. Мадярська окупація носила виключно політичний характер, тоді як кольонізація німців (третій нарід Закарпаття) була лише економічна. При кінці XVIII. віку існувало 14 сіл виключно заселених німцями. Поруч з німцями звились жиди, економічну ролю яких Муссе викладає за джерелами вже відомими в нашій літературі. Щодо чехів автор справедливо підкреслює, що аж до 1919 р. вони не грали ніякої ролі в історії Карпатської України: ані славетний празький університет, заснований у 1348 році, ані гуситський рух не відбився ніяким чином на розвитку Закарпаття, тоді, як сусідня Словаччина була під впливом згаданих чинників.

На жаль, історичний огляд Закарпаття надто скупо висвітлений в праці, займає лише три сторінки. Другий розділ книги Муссе має заголовок „Демографічні проблеми після війни". Тут знаходимо нові факти, витягнені зі статистики краю, яку автор пильно простудіював. Цікаво, що відсоток народин дітей вищий в українців 24 на тисячу, тоді як у словаків 13, а мадярів 10. У світлі подій, яких ми були свідками, набирає неабиякого значіння статистика, зложена автором, участи ріжних народів в

[1]) Les villes de la Russie Subcarpathique par Jean Mousset, docteur es lettres. Paris, 1938. p. 136.

[2]) Див. нашу брошуру „Карпатська Україна у міжнародній грі", Львів, „Наше Слово", 1938.

[3]) La Russie Subcarpathique. Paris 1935.

управі краєм в 1927. р. Ось як виглядає ця статистика:

1) Міністерство сільського господарства: українці — 290, чехи — 336, словаки — 130, мадяри — 177, німці — 80, жиди — 1.

2) Міністерство фінансів: українці — 41, чехи — 1181, словаки — 10, мадяри — 71, німці — 15, жиди — 1.

3) Міністерство внутрішніх справ: українці — 154, чехи — 323, словаки — 5, мадяри — 68, німці — 5, жиди — 3, росіяни — 5.

Міністерство освіти: українці — 813, чехи 170, мадяри — 220, німці — 30, жиди 5, росіяни 2, румуни — 8, поляки — 9.

Міністерство суспільного здоровля: українці — 22, чехи — 24, словаки — 2, мадяри — 15, жиди — 23, німці — 1, росіяни — 23.

Міністерство соціяльної безпеки: українці — 14, чехи — 24, словаки — 1, мадяри 5, жиди 1, росіяни — 2.

Судівництво: українці — 35, чехи — 145, мадяри 41, німці — 9, росіяни 21.

Комунікації: українці — 87, чехи — 58, мадяри — 17, німці — 4.

Друга частина книги присвячена минулому і сучасному карпато-українських міст. Це найцікавіша частина праці: змістовні відомости про минуле і незвичайно цікаві спостереження молодого доктора над містами, які він оглядав і можна сказати, відчув оригінальність кожного. Деякі картини карпато-українських міст так і просяться до хрестоматії.

„В неділю треба оглядати Ужгород. Шлях, що веде від малого металічного моста до католицької церкви на вулицю Ракочі через Рашіноzу перемінюється у справжнє „корсо“. Вранці численні богослужби притягають вірних, але ціжка не має таку численну авдиторію, як служба в уніятській катедрі, грандіозній, хоч без особливої краси.“ Мукачів автор справедливо називає „Жидівським Римом“. Це чисто жидівське місто мало ще в 1660 р. одного тільки жида, сьогодні в ньому 9.000 жидів, яких більшість належить до т. зв. хасидів.

„У пятницю ввечір місто має вигляд величезного гетто. Кожна хата освітлена обрядовими свічками. Вулиці — як пустеля, іноді лише якась тінь, обвішана „талесом“ пробіжить по вулиці... В божницях чути сумні мельодії і „цидис“ трясуться скажено перед торами. Але навіть у гарячій молитві жидівський світ не одностайний. Цадик, той рабін, що робить чудеса, залишається замкнений у свому величезному маєтку і еліта жидівських купців молиться у великій елегантній божниці, а біднота у переважній більшости розійшлася по брудних божницях передмістя. „Чехословацький Єрусалим“ числить не менш, як 30 божниць.“

Ніде, пише Муссе, панування жидів так не відчуваємо, як у Хусті, бо тут особливо у дні базарів, яскраво виступає економічна роля, яку відіграють жиди. Тоді як в Мукачеві ціле населення жидівське, в Хусті жиди мають у своїх руках цілу торговлю. Не маємо тут змоги зупинятися на силі фактів і цифр, витягнених з оригінальних джерел, про економію та промисл краю. Тепер, коли Карпатська Україна знову — який уже раз! — змінила свого політичного господаря, зміниться також господарка краю.

Тому факти, зібрані французьким дослідувачем, від нині матимуть тільки історичний характер. Переглядаючи сторінки про економічне становище краю при кінці чеського режиму, треба справедливо визнати, що чехи багато зробили для економічного піднесення краю. Хто знає чи доля краю не була б інша, якби чехи на політичній ниві такосамо добре працювали, як на економічній. В останньому розділі своєї праці, автор обговорює релігійне питання, жидівське питання, мадярський ревізіонізм, великоросійські та українські тенденції тощо... У нас нема змоги на цьому місці передати думки автора про всі ці складні питання, для докладного прослідження яких потрібні роки. Зрештою для теми тези Муссе ці питання мають побіжний характер, а для нас враження француза цікаві у звязку з політично-моральним обличчям Срібної Землі напередодні нового акту трагедії.

Нема що й казати, що праця Жана Муссе, перша теза на українську тему на гуманістичному факультеті Сорбони, заслуговує на почесне місце на полицях великих українських бібліотек. Щодо Франції та західної Европи взагалі, згадана книга довго й довго буде джерелом, звідки славісти й загалом люди, що раз-у-раз цікавляться складними питаннями східньої Европи, черпатимуть відомости. Майбутній історик не забуде підкреслити, що дивним припадком долі тези про Карпатську Україну боронили того самого дня, коли доля перевертала одну нову карту історії тієї країни.

Заборонили ювилейне свято хрещення Руси-України

МОЛОДІ ШКІЛ РІДНОЇ ШКОЛИ У ЛЬВОВІ.

Львівська Кураторія не приняла до відома повідомлення Головної Управи Р. Ш. про замір відсвяткувати спільно торжественним способом ювилейне свято хрещення Руси-України молоддю всіх шкіл Рідної Школи у Львові, що мало відбутися завтра, в четвер, 18. ц. м. в церкві св. Юрія.

З уваги на те, намічене свято не відбудеться.

Розвязали читальню „Просвіти“ в Нараєві-місті.

Два місяці тому бережанське старосто припинило діяльність читальні „Просвіти“ в Нараєві-місті. На внесення до тернопільського воєвідства відклик прийшла відповідь, що воєвода читальню розвязує. Виділ вніс тепер відклик до міністерства внутрішніх справ.

Міністр війни ген. Каспшицький у Парижі.

ПОЛЬСЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ ВІЙСЬКОВІ НАРАДИ.

„Ілюстрований Курєр Цодзєнний“ з 17. ц. м. містить кореспонденцію з Парижа такого змісту:

Тутешні добре поінформовані кола привязують велике практичне значіння до франко-польських військових нарад, що почалися в понеділок у Парижі з метою: устійнити подробиці дійння союзу, який лучить обі держави у конкретних випадках, які могли би прийти у звязку з теперішньою ситуацією.

Ці розмови веде зі шефом французького генерального штабу ген. Гамеленом польський міністер військових справ ген. Т. Каспшицький, що приїхав до Парижа в понеділок в год. 10.05 рано.

На північнім двірці повитали мін. Каспшицького ген. Гамелен, амб. Лукасевич та оба польські атташе (військово-морський та летунський), полковники Фрида і Пініньський. Разом з мін. Каспшицьким приїхали полковники Ятліч і Карпіньський, французький військовий атташе з Варшави ген. Мюссе.

Підчас побуту в Парижі мін. Каспшицький замешкав у польській амбасаді, де він приняв разом з амб. Лукасевичем у понеділок на сніданку кількох військових достойників.

Французька преса оцінює візиту польського міністра як доказ, що французький союз входить тепер у нову, спеціяльно активну фазу. Часописи припускають, що у висліді польсько-французького договору у теперішніх паризьких розмовах обговорять форми конкретної співпраці не лише між Польщею та Францією, але також між Польщею, Францією та Англією.

АНГЛІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКІ НАРАДИ В ЛЬОНДОНІ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. В понеділок пополудні приїхав до Льондону польський віцеміністр промислу і торговлі д-р Адам Розе, щоб навязати контакт з новим британським міністром гірництва Джофрей Льойдом. При цій нагоді обговорять актуальні справи вугляного промислу Польщі і В. Британії.

Ван Зеланд — господарським дорадником ґенерала Франка.

ПРОТИНАСТУП ПРОТИ ІТАЛЬО-НІМЕЦЬКИХ ВПЛИВІВ.

ЛЬОНДОН, АТЕ. „Дейлі Експрес“ повідомляє, що б. бельгійський премієр Ван Зеланд виїхав до Еспанії як дорадник ген. Франка у справах, звязаних з господарською відбудовою Еспанії.

Він має паралізувати в Еспанії впливи Німеччини й Італії. Фінансові кола Льондону, Парижа й Амстердаму у порозумінні зі своїми урядами готові дати Еспанії 20 міліонів фунтів позички, якщо вона зобовяжеться до невтральности на випадок европейської війни.

ІТАЛІЙСЬКЕ ВІЙСЬКО ПОКИНЕ ЕСПАНІЮ?

ЛЬОНДОН, ПАТ. Державний підсекретар Ватлер заявив, що британський амбасадор приняв запрошення еспанського уряду на „дефіляду перемоги“ в Мадриді. Мін. Ватлер заявив, що — як йому відомо — подібні запрошення дістали теж інші представники чужих держав. Вкінці додав, що згідно з інформаціями від італійського уряду італійські війська покинуть Еспанію по „дефіляді перемоги“.

ЗАБОРОНА ВИЇЗДУ З НІМЕЧЧИНИ ДО ЕСПАНІЇ.

БЕРЛІН, ПАТ. У Вістнику Законів оголошено декрет, що відхиляє закон з 18. лютого 1937 р., який забороняв німцям брати участь в еспанській домашній війні. Одночасно оголошено розпорядок про заборону виїздити німецьким громадянам до Еспанії без спеціяльної візи під загрозою гривни.

Незалежна Сирія під французькою військовою оп кою.

У пресі появилася вістка, що Франція заключить небавом договір зі Сирією, на основі якого проголосить цю останню незалежною державою.

У незалежній Сирії залишиться французька військова охорона та летунські й морські бази.

НАГЛА ДИМІСІЯ СИРІЙСЬКОГО УРЯДУ.

ДАМАСК, ПАТ. Кабінет прем. Бухарі подався до димісії в огляду на труднощі, що їх стрінув при здійсненні своєї політичної програми від держави, що має мандат над Сирією, себто від Франції.

Лінія Зіґфріда — нездобута.

БЕРЛІН, ПАТ. Німецька преса оголошує широкі репортажі з інспекційної подорожі канцлера вздовж твердинь на західнім кордоні Німеччини. Преса намагається успокоїти всіми засобами публичну опінію, що крізь лінію Зіґфріда на заході ніхто не дістанеться. Одночасно багато ілюстрованих часописів подає репортажі з протилетунської оборони німецьких промислових фабрик на заході.

БЕРЛІН, ПАТ. В усіх кінах висвітлюють фільму про те, як то чужі шпигуни довідуються про військові тайни необачним „балакунством“ німецького населення. Фільма звертає увагу на балакунство і дирекцію німецьких промислових підприємств, членів партійних формацій, робітників, які працюють при будові твердинь і навіть капралів при війську.

ПОВОРОТ ШАХТА ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН, ПАТ. Мін. Шахт, який перебуває тепер в Індії, виїхав з Калькути до Рангуну, звідкіля відіде до Німеччини. В Берліні сподіються його поворотy в половині червня.

НОВІ ДЕВІЗОВІ ОБМЕЖЕННЯ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРН, ПАТ. „Базлер Нахріхтен“ повідомляють, що Німеччина ввела нові обмеження вивозу марок закордон у прикордонним швайцарсько-німецькім обороті. Дотепер вільно було забрати з Німеччини до Швайцарії 30 марок. Згадано тепер цю суму обнижено до 10 марок. Згаданий щоденник повідомляє, що незадовго слід сподіватися зменшення цієї суми до 3 марок місячно на особу.

СТРАШНИЙ ВИБУХ У ФАБРИЦІ ВОЄННИХ МАТЕРІЯЛІВ.

ҐРАЦ, ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє, що в Ґуґенбах, 20 км. від Ґрацу, дійшло в понеділок пополудні до вибуху у фабриці вибухових матеріялів. Підчас вибуху згинули 4 робітники. Числа ранених робітників не подають. Будинки фабрики зовсім знищені.

Хто не купує річно бодай 10 книжок для власної потреби — той не заслуговує на назву інтелігента.

Британський уряд приняв запросини на еспанську „дефіляду перемоги".

БРИТІЙСЬКА ОПОЗИЦІЯ НЕВДОВОЛЕНА.

ЛЬОНДОН, АТЕ. Віцеміністр Батлер заявив у палаті громад, що британський амбасадор та військовий атташе приняли запросини на „дефіляду перемоги", яка відбудеться мабуть 19. ц. м.

При цій нагоді опозиція виступила проти уряду; коли читали комунікат, з опозиційних лав залунали оклики: „Сором, ганьба!".

БУДОВА ВЕЛИТЕНСЬКИХ ФАБРИК В АНҐЛІЇ.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Відповідаючи в палаті громад на питання послів мін. Кінслей Вуд заявив, що відоме підприємство „Роль Ройс і спілка" будує тепер недалеко Ґлезґов велиці фабрики літаків. У нових фабриках буде працювати коло 10.000 робітників. Кошти будови фабрик сягають багато міліонів фунтів штерлінґів. Нові фабрики будуть працювати виключно для міністерства летунства.

ДАЛЬША МАНДРІВКА ЗОЛОТА.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Відплив золота з Анґлії, що тягнеться від довшого часу, далі доволі значний. Це діється частинно у звязку з акцією анґлійського уряду з метою створити додатковий запас золота в Канаді. Тому в останніх кількох тижнях Анґлія вислала до Канади золота вартости 20 міліонів фунтів штерлінґів. Одночасно европейські держави далі висилають своє золото до Льондону. І так Швайцарія вислала до половини квітня ц. р. золота вартости 18 міліонів фунтів штерлінґів, Голяндія в останніх двох тижнях вислала золота вартости 7.7 міліонів фунтів штерлінґів.

АНҐЛІЯ НЕ МАЄ НІЯКИХ СПЕЦІЯЛЬНИХ ЗОБОВЯЗАНЬ СУПРОТИ БАЛТІЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ЛЬОНДОН, АТЕ. На запит одного соціялістичного посла, чи Анґлія має обовязок боронити Естонію, Латвію та Литву і помогти СССР, якби він вмішався у війну помагаючи тим державам, віцеміністр Батлер відповів, що супроти балтійських держав Анґлія не має ніяких зобовязань крім тих, які випливають з членства у Лізі Націй.

Німеччина відкличе своїх амбасадорів

ІЗ ВАРШАВИ Й АНКАРИ.

БЕРЛІН, 16. 5. У звязку з турецько-анґлійською умовою, в Берліні кружляють вістки, що в черговому тижні в Німеччині проголосять декларацію скермовану проти держав, які прилучилися до фронту окруження. Одночасно з проголошенням тієї декларації німецький уряд відкличе свого амбасадора в Туреччині Папена й амбасадора у Варшаві фон Мольтке. Папен приїде мабуть як найшвидше до Берліна, щоб зложити звідомлення з невдачного висліду своєї місії.

У Варшаві знову ж кружляють поголоски, що німецький амбасадор фон Мольтке подасться в найближчому часі до димісії у звязку з польсько-німецьким напруженням. Він — як кажуть — не бачить ніякої будучности для політики що він її досі в Польщі вів.

НІМЦЯМ ВІДІБРАЛИ БУДОВУ МОРСЬКОЇ БАЗИ В ТУРЕЧЧИНІ.

Німецький уряд, як подають закордонні джерела роздумався й рішив не підписувати турецько-німецької умови у справі будови морської бази в Ґельджук над морем Мармара. Будову тієї бази віддали анґлійсько-голяндській спілці за ціну 2,250.000 фунтів стерлінґів.

Австралія вповні солідаризується з Великою Британією.

„ЯК КОРОЛЬ РІШИТЬ, АВСТРАЛІЯ ВОЮВАТИМЕ".

(АТЕ). Австралійський премієр заявив, що Австралія не може вести політики ізоляції. „Як британський король рішить — сказав він — Австралія буде воювати. Зрештою Австралія рішить сама, до якого ступня вона заанґажується у війну, на якому просторі та під якими умовинами.

Дальше премієр підкреслив вагу добрих взаємин Австралії зі Злученими Державами та заповів, що Австралія матиме дипльоматичне представництво у Вашинґтоні.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ — ГОЛОВНОЮ ЕВРОПЕЙСЬКОЮ ПРОБЛЄМОЮ.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. Шведська преса подає обширно промову Мусолінія підкреслюючи в наголовках її мировий тон і покищо не подає своїх коментарів. Лише „Ні Даґліт Алеганда" обговорюючи міжнародне положення на тлі останніх промов Чемберлена, Даляді є і Мусолінія пише між іншим, що справа Середземного моря висувається на чоло европейських проблем.

АХМЕТ ЗОҐУ ПРОТЕСТУЄ.

ЖЕНЕВА, ПАТ. Альбанський король Ахмет Зоґу вислав до ґенерального секретаря Ліґи Націй письмо з протестом проти анексії Альбанії.

ЕВАКУАЦІЯ ЧЕХІВ З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ КІНЧИТЬСЯ.

При кінці квітня закінчено першу частину евакуації чехів з Карпатської України — до того часу вивезено понад 7.000 осіб та 700 вагонів хатньої обстанови. Тепер почався другий етап, призначений на евакуацію рухомостей, які є вільні від митних оплат. У третім етапі, що триватиме до 30. червня ц. р., відбудеться евакуація меблів з опущених мешкань.

Це торкається теж деякої частини українських еміґрантів, які мали чеське громадянство.

Жиди підуть слідами Ґандія.

ЖИДІВСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК.

З Єрусалиму прийшла вістка, що того дня, коли Мекдональд представить анґлійському парляментові Білу Книгу, що має бути в середу, або в четвер, палестинські жиди проголосять ґенеральний страйк. Продовженням жидівської протестаційної акції буде пасивний спротив, зорґанізований, на зразок Ґандія в Індії.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Як подають з Єрусалиму, жидівська національна рада рішила проголосити ґенеральний страйк на четвер, як на день, коли подадуть до відома остаточний британський проект розвязки палестинського питання.

ПОЖЕЖА ФАБРИКИ ЛІТАКІВ.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. На передмістю Стокгольму Ульрсунда, вибухла велика пожежа у фабриці корків і перекинулася на недалеку фабрику запасних частин до літаків та радіоапаратів. По тригодинній рятунковій акції всіх відділів пожежних сторожей пожежу погасили. Матеріяльні втрати сягають кількасот тисяч корон. Влада веде енерґійне слідство у справі пожежі.

М. РУДНИЦЬКИЙ.

П. КОВЖУН.

РІДКИЙ МИСТЕЦЬ — РІДКА ЛЮДИНА.

Ще три дні тому Павло Ковжун прийшов до редакції, як звичайно, розпитуючи за новинами: його цікавило все, від останніх політичних і товариських новин, до фейлетонів у чужих ґазетах про нову малярську виставу в Парижі чи Льондоні. Він на все мав час. Його спокій нераз доводив до люті тих, що працювали нервово, зайняті власними буденними справами, чи якимись конфліктами у середовищі, де всім нам жити нелегко — тісно і душно. Треба було стежити довгими роками за працею і вдачею Ковжуна, щоб зрозуміти його характер — дуже складний, наскрізь ориґінальний, неподібний до інших наших мистців, з якими ми зустрічалися.

Передовсім Ковжун це була людина неймовірно скромна у своїх щоденних потребах, у поглядах на власну працю і на все те, про що він мав повне право бути гордий, бо добре знав і глибоко розумів. Він ніколи не говорив про себе, ні про те, що не має сьогодні на обід для себе і для родини, ні про те, над чим працює, чи що мріє колись дати, як мистець. Його цікавила передовсім сама мистецька праця — байдуже, чи він сам мав її виконати, чи його товариші. Він невпинно стежив за останніми осягами модерного мистецтва і бачив їх перед собою, навіть у тому бідному галицькому середовищі, де не було ні матеріяльної ні духової змоги нормально та спокійно працювати для нього. Він був незвичайно суворий для самого себе і коли в нього замовляв хто обгортку на книжку чи плякат, він не вмів виконати їх тільки на те, щоб дістати гонорар не вложивши хоч трохи творчого зусилля. Це було головною причиною, чому він так рідко міг виконати замовлену роботу на речинець.

Мало хто з нас розумів, що той самий Ковжун, який так тісно був звязаний з усіми нашими буденними турботами і звичайними громадськими справами, мав повсякчас перед собою перспективу мистецької праці на далеку мету. Не якісь пляни або мрії, які він буцімто обіцював собі чи іншим колись виконати; ні, він не був сентиментальний ні романтичний чванько, бо занадто тверезо дивився на обставини та власні спромоги. Зате він у кожному почині, до якого давав спонуку, хотів викресати якусь нову іскру запалу для мистецької праці, без огляду на її матеріяльний успіх. Він умів, не маючи ні золотого на прожиток, орґанізувати великі вистави, видавати мистецький журнал та вибагливі мистецькі моноґрафії. Він перший на галицькому ґрунті вмів переконати авторів та видавців, що наші книжки повинні мати мистецькі обгортки. Він перший захопився екслібрісами — книжковими знаками, що мають прикрашувати томи власників приватних бібліотек, байдуже, чи такі аматори та бібліотеки в нас істнують.

Не всім відомо, що вся орґанізація Асоціяції Незалежних Українських Мистців (АНУМ) трималася тільки завдяки невсипущій праці Ковжуна, який вишукував адреси наших мистців, розсіяних на чужині, листувався з ними і вмів переконати їх, що вони повинні показувати вряди-годи здобутки своєї праці землякам у краю. Він єдиний з наших мистців утримував цілий архів з історії сучасного нашого та чужинного мистецтва, щоб знати де, що і як робиться. Ковжун мав у собі нерв журналіста, який уважає за свій обовязок інформувати широке громадянство про мистецькі справи, розяснювати його явища, наближувати навіть ляіків до складних мистецьких проблем. Тільки тому, що він не бачив довкола себе людей, які хотіли б виконувати оцю невдячну роботу — він брав її на себе поневолі, таксамо як носив на виставу під пахою чужі образи та лазив по драбинах.

Одною з найбільших таємниць психольоґії Ковжуна було те, що він не мав у собі, так мовити, „бациля безсмертности". Він не відчував потреби малювати і рисувати на те тільки, щоб заспокоїти свій людський голод себелюбства або спрагу слави. Він мав свідомість свого таланту, але таку, що не потребував ні її доказувати ні показувати. Чужа критика, чи злоба не вражала його. Він мав завжди вибачливу фільософічну усмішку для метушливих заходів тих мистців, які не могли обійтися без похвал, без прихильних рецензій, перебільшеної реклями і матеріяльних успіхів, але радо прикладав до них руку для чужої приємности. Якби його здоровля було йому дозволяло, він найохотніше був би заробляв на хліб якоюсь фізичною працею — рубача чи замітача вулиць, щоб бути зовсім незалежним як мистець і працювати тільки у тих рідких хвилинах, коли він може бодай на один міліметер посунути вперед рідне мистецтво. Ковжун мав душу великого мистця, незрозумілу навіть для тих, що розуміючи мистецтво і відчуваючи власний талант, хотіли б яко-мога скорше приспішити хвилину своїх успіхів, вибороти собі самі місце належне їм за свою працю чи заслуги. Він не мав у своїй душі ні тіні з тої дрібноміщанської тверезости, що так запопадливо журиться льокатою свого таланту. Він увесь горів для загальних проблем мистецтва, які міг розвязати хтобудь із його товаришів — розвязати для самої справи, без огляду на те, чия це буде заслуга, щоб тільки зробити те, що треба у дану хвилину. Водночас він мав незвичайний внутрішній спокій супроти всіх дрібних справ буденщини аж до власної особи включно. І — на жаль — журба про власне здоровля належала теж до тих маловажних, буденних явищ, яким

50-ліття болгарського університету в Софії.

Від 21. до 25. травня ц. р. відбудуться ювілейні свята в Софії з нагоди 50-ліття університету св. Климентія. В цьому святі візьмуть участь представники чужих університетів. В 1888 р. відкрили в Софії вищі педагогічні курси. По кількох місяцях ці курси перемінили на високу школу з одним виділом історично-фільольогічним. В 1889/90 рр. відкрили другий відділ: фізично-математичний, в 1892/93 відкрили третій виділ: права. В 1894 р. декрет признав високій школі університетську організацію, в 1904 р. дістав назву університету. Головний будинок університету викінчено в 1934 р. Загальне число студентів софійського університету сягає 5.200, університетська бібліотека начислює 300.000 томів.

Переговори в справі позички для Еспанії.

ПАРИЖ, ПАТ. Райтер повідомляє: Побут ван Зеляндa в Парижі вяжеться з розмовами у справі позички для Еспанії. Підготовні розмови з представниками банків: голяндських, швайцарських, бельгійських і британських торкаються гарантій, що їх може дати Еспанія. Хоч офіційні кола заперечили поголоски про позичку для Еспанії на французькім ринку — фінансові кола підкреслюють, що ці заперечення не перерішуть того, що може прийти в будуччині.

Відмовна відповідь скандинавських держав

ДАНІЯ ГОДИТЬСЯ НА ДОГОВІР ПРО НЕНАПАД З НІМЕЧЧИНОЮ.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. Відповіди північних держав на пропозиції Німеччини у справі договору про ненапад вручать в середу 17. ц. м.

БЕРЛІН, ПАТ. У середу сподіються в Берліні комунікату у справі відповіди 4-ох скандинавських держав на німецькі пропозиції. **Відповідь Швеції, Норвегії та Фінляндії відмовна. За те Данія годиться на пропозицію договору про ненапад з Німеччиною.**

—o—

Військова співпраця між Швецією та Фінляндією.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. У звязку з затісненням шведсько-фінляндської військової співпраці виринув проєкт створення шведсько-фінляндської військової округи з власною командою і штабом. Ця округа обіймала б шведську провінцію Естерботен і фінляндські провінції: Нiлянд, Аолянд та острови Аляндські, де мешкає шведське населення. Населення Аляндських островів висловлюється тепер за їх мілітаризацією. В понеділок відбулося безліч маніфестацій, що в них брала головно участь молодь, за введенням загальної військової служби.

Великі маневри данської воєнної фльоти.

СТОКГОЛЬМ, ПАТ. З Копенгаги повідомляють: Ціла данська воєнна маринарка під проводом адмірала Тарпа відплила у вівторок з Копенгаги на одномісячні маневри. В маневрах бере участь один кружляк, один панцирник, 6 торпедовців, 5 підводних човнів, 4 міноносці і кілька допомічних кораблів, та гидроплянни. Маневри відбудуться в Катеґаті, в Сундах і в полудневій частині Балтійського моря. Це найбільші маневри данської фльоти від 20 років

Югославія не підписала ніякого нового договору з Італією.

БІЛГОРОД, ПАТ. Реґент кн. Павло і кн. Ольга приїхали у вівторок 16. ц. м. до Білгороду в год. 9.30. На двірці привитали їх члени уряду, предсідник сенату і палати послів та італійський посол. **Політичні кола — підкреслює Авас — запевняють, що підчас побуту кн. Павла в Італії не підписали ніякого нового договору і всі поголоски на цю тему неправдиві. Кн. Павло і мін. Марковіч у розмовах з італійськими державними мужами потвердили приязні взаємини, що істнують між Італією і Білгородом від заключення договору між обома державами в 1937 р.**

—o—

ПОЇЗДКА МАРШ. СМІГЛОГО-РИДЗА В ЛИТВУ, ЕСТОНІЮ І ЛАТВІЮ.

ВАРШАВА, 17. 5. Згідно з реляціями віленського „Слова", справа поїздки маршала Сміглого-Ридза до балтійських держав: Литви, Естонії і Латвії вже вирішена. Остаточний речинець поїздки ще не устійнений.

Відвідини ці мають за ціль скріпити навязані взаємини з балтійськими державами.

—o—

ПАПЕН ВЕРТАЄТЬСЯ ДО БЕРЛІНА.

СТАМБУЛ, ПАТ. Амбасадор фон Папен приїхав у вівторок з Анкари до Стамбулу, звідкіля іде далі до Берліна.

—o—

МІН. ЧЯНО ІДЕ ДО БЕРЛІНА.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Райтер повідомляє з Берліна, що приїзду мін. Чяна до столиці Німеччини слід сподіватися в найближчу неділю.

—o—

МІН. ЧЯНО БУДЕ ДВА ДНІ В БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, ПАТ. Добре поінформовані німецькі кола заявляють, що мін. Чяно приїде до Берліна 21. ц. м. на дводенний побут. При цій нагоді — як заповів Мусоліні — підпишуть німецько-італійський союз.

—o—

ВАТИКАН ЗАПЕРЕЧУЄ.

ЧІТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, ПАТ. Авас повідомляє: У ватиканських колах заперечують вістки, що державний секретар Маліоне виїхав до ріжних европейських столиць.

—o—

АНГЛІЙСЬКА КОРОЛІВСЬКА ПАРА ВЖЕ В КАНАДІ.

КВІБЕК, ПАТ. У вівторок 16. ц. м. коло год. 1-ої вполудне корабель „Емпрес оф Австралія" з англійською королівською парою вїхав на води ріки св. Лаврентія. У Квібеку буде в середу в 10-ій год. перед полуднем.

не варт присвячувати більше уваги, коли є такі важні інші, як організаційні справи свого товариства, влаштування видавництва, чи хочби нова актуальна стаття.

Від кількох років поважно недужий Ковжун не робив ніколи враження недужої людини — завжди готовий помагати тим, які на його думку знаходилися у ще тяжчому матеріяльному та фізичному становищі, тому, що не мали спокійного, бадьорого погляду на світ. Ніхто ніколи не чув від Ковжуна поганого або гострого слова про людей. Навпаки: він завжди умів знайти виправдання для чужих помилок і промахів, стараючися зрозуміти навіть своїх ворогів, що не любили його за його безоглядну щирість у мистецьких справах. У товариських і громадських справах це була найбільше примирна і згідлива людина, що вміла порозумітися навіть з людьми найбільше протилежних поглядів. Він мав велике зрозуміння для реальної праці та всіх її труднощів, а його великий ідеалізм, непримиренне завзяття починалося щойно там, де йшло про оцінку чисто мистецьких явищ, і в цій царині він не признавав ніяких компромісів. Нема ніякого сумніву, що такий талант і така психічна організація, незвичайно вражлива на чужу творчість, повна зрозуміння для великих здобутків минулого та сміливих почвинів сьогочасного, Ковжун міг би був проявити всі свої творчі сили в такому середовищі як Париж, де він напевне зумів би був об'єднати наших мистців у добру професійну та товариську організацію, як це зробив серед зовсім несприятливих обставин у Львові.

Прогалину, яку він залишає по собі, не виповнить так скоро ніхто інший; навіть кілька одиниць не всилі будуть викресати зі себе стільки енергії та запалу, що їх мав у собі той рідкий мистець і незрівнаний товариш — рідка людина заблукана в середовищі та добі де ніхто не мав часу для мистецтва.

Зі сойму.

НЕСПОДІВАНИЙ ІНЦИДЕНТ В СОЙМІ.

ВАРШАВА, ПАТ. У вівторок, 16. ц. м. відбулося пленарне засідання сойму, в якому взяли участь члени уряду з прем. Славой-Складковським. На початку марш. Маковський повідомив послів, що сенат приняв без змін 8 законопроєктів між ін. про повновласти президента видавати декрети. Згадав теж, що прем. Славой-Складковський надіслав відповіди на посольські інтерпеляції між ін. на інтерпеляцію **пос. д-ра Барана у справі недоручування адресатам українських часописів і друків.**

Пос. ґен. Желіґовський: Прошу голосу!

Марш. Маковський: В якій справі?

Пос. Желіґовський: У справі вшанування памяти б. маршала сойму Валерія Славека.

Марш Маковський: Цього нема нині на денному порядку. Можете пане зголосити ласкаво відповідний внесок, то його поміщу на денному порядку.

Опісля сойм відослав у першім читанні до комісій кілька законопроєктів: про військову школу інжинерії та права державного геольоґічного інституту у справі теренових і гірничих праць, про купно нерухомостей на імя підставлених осіб, про викупно маєтків, продажних з огляду на обмеження польської національности. З черги пос. Ґловацький зреферував законопроєкти про додаткові кредити на 1938/39 і 1939/40 рр., що їх сойм приняв у 2-ім і 3-ім читанні. Далі пос. Антонович зреферував законопроєкт про вистави і господарські торги, що його теж приняв сойм у 2-ім і 3-ім читанні. Крім того сойм ратифікував декілька договорів Польщі з В. Британією, Німеччиною і СССР та Естонією.

ВІДГОМІН ПЕРЕДВИБОРЧИХ „МІСТЕРІЙ" У ПЕРЕМИШЛІ ПЕРЕД СОЙМОМ.

Вкінці маршал сойму приняв три інтерпеляції: **пос. Навроцького про „неправильності при підготові виборів до міської ради в Перемишлі,** пос. Юзьвяка про „поширювання німецькою пресою, що виходить в Польщі фальшивих вісток з метою доставити Німеччині матеріялу до брехливої пропаганди проти Польщі" і пос. Дудзінського у справі підтримки німецьких громадян в Познанщині і на Поморю при спіртових контингентах.

—o—

По широкому світі.

— В найближчому часі дійде до виміни вязнів між Литвою і СССР. До Литви вернуться всі католицькі священники, що мучаться в совітських вязницях.

— По відступленні Мемеля Литва обнизила свій буджет на 50 міліонів лірів.

— До Праги приїхав словацький міністер скарбу Пружинський у справі поділу запасів золота б. національного банку Чехословаччини.

— Над предсідником словацького сойму Соколом, близьким співробітником Сідора, розтягнули домашній арешт.

— Протектор фон Нойрат внасиґнував в цілі культурної німецької пропаганди в Чехії і на Моравії 100.000 корон.

— Мадярський міністр внутрішних справ наказав перевести основне слідство в 39 соціял-демократичних професійних союзах, щоб провірити чи гроші членів не пішли на партійні цілі. Якщо слідство потвердить ці закиди, то розвяжуть соціял-демократичну партію Мадярщини.

— У Бершем коло Антверпії поліція виявила тайну радіостацію, яку сконфіскувала.

ХМАРОЛІМ І ПОВІНЬ У КЕЛЕЦЬКІМ ВОЄВІДСТВІ.

КЕЛЬЦЕ, ПАТ. В останніх двох днях перейшли сильні бурі Кельцями та околицею з хмароломом. Тому з берегів виступила ріка Камінна у Скаржиску і поважно загрозила містові та околиці. Хвилі води затопили фабрику, електрівню в Рейові під Скаржиском, фабрику емальованої посуди і кількадцять мешкальних домів, що поважно ушкоджені. Крім того вода підмила і частинно ушкодила залізничий шлях Скаржиско-Радом. Вода ріки ... в оселі Березів ... знищила кілька домів в оселі ... 5 ... пожежна сторожа врятувала ... того хвилі ріки забрали тартак в ... і кілька мостів у келецькім повіті. ... рятункові бригади ведуть акцію, ... печити залізничі шляхи, мости і ... оселі.

В Кельцах ріка Сільніца залляла ... парк і нижче положені дільниці міста ... келецькому повіті три річки залляли ... поля. Жертв у людях нема, матеріяльні ... дуже великі.

З природи і життя.

Колихання життєвих проявів людини

У природі та історії світа виступають двоякого роду процеси, — одні, що появляються та зникають чи ослабають у періодичних циклях, — і другі, що не повторяються, не вертаються до тої форми, в якій вони вже були, тільки розвиваються чимраз далі.

Прикладом перших є н. пр. астрономічні циклі (обороти і дороги планет, їх затьми), біольоґічні циклі (віддихання, обіг крови, травлення). До других зачисляємо такі явища як ріст кришталів, радіоактивність деяких первнів, життя та смерть живих орґанізмів тощо.

Явища природи, що виступають у періодичних циклях, можуть повторятися навіть у дуже великих відстанях часу, сотнями років чи тисячеліттями (оборот деяких небесних світил), або в коротких відступах часу.

Людина в часі 24 годин.

Один з таких цікавих періодичних [illegible]ів переживає у часі 24 годин нашої доби людина. Головну вагу для життя та праці людського орґанізму має тут зміна дня і ночі. Найновіші відкриття фізіольоґів виказали, що пізнання впливу дня і ночі на орґанізм людини має не тільки науково - теоретичне значіння, але також з цього явища виводить медицина важні практичні висновки. Недавно французький фізіольоґ Морар зібрав дотеперішні досліди на тему впливу черґування дня і ночі на фізіольоґічні чинности людського орґанізму. Згадані досліди виказали цікаву ріжницю у стані та праці ріжних орґанів людського тіла вдень та уночі; ті зміни періодично повторяються ціле життя.

Людина вночі.

Орґанізм людини поринає вночі у сон, вдень він проявляє свою повну активність. Ті зміни у праці ріжних фізіольоґічних процесів виступають зрештою незалежно від того, чи дана особа спить чи ні. Уночі обнижується помітно температура тіла, зменшується пульс та звільнюється віддих. Подібно вночі обнижується тиск крови. Чим ближче дня тим згадані фізіольоґічні чинности прибирають на силі; їх найбільша натуга випадає на 15. годину. Підчас дня орґанізм тратить багато більше життєвої енерґії, вночі-ж заощаджує багато енерґії, що стає резервою на другий день.

Ріст тканок та орґанів.

Уночі ростуть тканки тіла та орґани інакше ніж удень. А. Баслер при помочі спеціяльної методи виказав, що нігті виростають між 1,5 до 5,2 мікрона на годину (1 мікрон це тисячна частина міліметра). Максимум росту випадає вдень між 11—12 годиною і пополудні, — вночі нігті ростуть значно повільніше. Подібно є і з волоссям; максимум їх росту (55 мікронів на годину) випадає на полудневі години.

Не інакше зміняється електричний опір нашої шкіри; ввечір він ослабає. Подібний вплив виказує зміна дня і ночі навіть на кров, що проявляється меншим числом червоних та білих тілець крови вночі.

Печінка вдень та уночі.

Дуже цікавий ритм відкрив Е. Форсґрен у праці великого орґану печінки. Підчас 24 годин він виказує то функцій виділювання (жовч), то займається присвоюванням для орґанізму споживчих соків, що їх втягли стіни кишок із спожитої страви. Першу чинність виконує печінка вдень виділюючи жовч, що спливає до кишок і травить там товщі. Зате ввечір та вночі у печінці нагромаджується багато цукру та білка з поживи людини, і печінка переробляє їх на соки можливі для відживи та відбудови клітин орґанізму.

З повищим явищем є звязана також кількість цукру в крові, що особливо важне при лікуванні хворих на цукрицю (діябетиків). В їх крові найбільше цукру ранком, бо печінка має його запаси по нічній перерібці поживи.

Роди і пора дня.

Деяку періодичність можна помітити теж у пересічній порі родів. Відповідні обсерваціі виказали, що жінки частіше родять піччю ніж удень. На основі статистики Кірхгоффа уложеної на 10.000 випадках родів видно, що максімум числа родів припадає між 20 год. і 3 вранці, а мінімум в часі між 9-ою і 14 годиною.

Сонце причиною?

Багато біольоґів звязує ті періодичні переміни в орґанізмі людини з астрономічними циклями головно з оборотом землі довкола своєї осі і довкола сонця. Знаємо вже напевно, що сонце та його промені, усякі переміни на його поверхні та нутрі, є причиною метеорольоґічного розладдя (змін клімату чи погоди). Тому не є виключене, що подібний могутній вплив має сонце у змінах життєвого ритму живого орґанізму підчас доби.

Що цей вплив сонця діє непереможно, потверджують також обсервації над людьми, що провадять нічний спосіб життя, як нпр. нічні робітники, кельнери, сторожі, пекарі та ін., себто працюють уночі, а сплять вдень. У них життєві прояви виказують подібні ритми життєвих функцій як у нормальних людей. За цим таємничим впливом сонця промовляло б і те, що европейці, які виїдуть в ін. далекі закутки землі застосовують життєвий ритм свого організму до місцевих умовин.

Причиною нерівности у життєвих функціях орґанізму підчас дня і ночі є здається радше світло, бо досліди виказали, що температура людей, що там мешкають має такий сам хід підчас доби як у інших.

Світло та гормони.

Світло виказує також великий вплив на деякі залози, що витворюють в орґанізмі людини гормони, таємні хем. субстанції, що дорогою подражнювання відповідних нервів впливають на працю орґанів нашого тіла. Прикладом такого впливу соняшного світла на орґанізм людини є підмозкова залоза, малий орґан величини горошинки, що знаходиться на підставі мізку. Він витворює спеціяльний гормон, що боронить орґанізм людини перед шкідливим впливом соняшних променів збільшуючи в шкірі кількість піґменту, охоронного барвника. Зате вночі ця залоза витворює більше іншого гормону, гіпофізини, що викликує корчі вагітного уразу („матиці") і тому вночі є частіше роди ніж удень.

На ослаблення більшого числа життєвих процесів уночі має також вплив, як це стверджують дослідники, брак повної свідомости у часі сну; з тої причини багато змислових подражнень не доходить до мізку і не викликує реакції у формі посилення життєвих процесів (як піднесення тиску крови, приспішення віддиху тощо).

Навіть біль має також свій ритм в часі доби. І так найсильніші болі зубів бувають коло 6 год. ввечір. Тому хірурґи і дентисти повинні переводити усякі операції зранку, а ввечір подавати сильніші давки ліків, що присмирюють біль, бо ввечір біль досягає найвижчого ступня.

Заняття людини і максимум його праці повинно відбуватися (і відбувається переважно) у часі більшої справности орґанізму, бо виснажливі заняття у вечірніх та нічних годинах є, як бачимо, противні фізіольоґічному ритмові нашого тіла.

Нова кава.

Одним з найцікавіших винаходів останніх років є винахід австрійського хеміка - фізіольоґа С. Розенцвайґа, що може викликати переворот у промислі кави. Він ствердив, що підчас палення кави, велика частина відживчих, смакових та ароматичних складників кави нищиться. Тому його винахід має на цілі використати в небувалий спосіб цінні прикмети кави. Спеціяльним хемічним процесом він витягає з кави всі складники, що мають віджевчу чи смакову вартість. Той екстракт піддає дестиляції і сушить. Так віджевні складники кави як альґуміна, вуглеводні і природні олійки залишаються в новім продукті. Відтак екстракт мішають з цукром і стискають в таблетки. Одна таблетка вистачає на одну склянку доброї кави.

Де є початок стратосфери?

З нагоди частих в останніх роках стратосферичних летів багато осіб цікавиться самою стратосферою. Найчастішим запитом є звичайно справа, де власне починається стратосфера. Стратосфера це частина повітряного плаща, званого атмосферою, що отулює нашу землю, грубого на яких 200 км. Долішню, найтяжчу верству повітря, в якій і ми живемо називаємо тропосферою. Вона сягає до висоти коло 18 км. над рівником, а 9 км. над бігунами. У нас сягає до 13—14 км. вгору. Над тропосферою знаходиться т. зв. стратосфера. У ній на висоті 20 30 км. над землею тягнеться шар повітря дуже багатий на озон (кисень, якого одна ґазова частинка зложена з 3 атомів, O_3). Той ґаз становить найважнішу перешкоду для бальонів і бальонових сонд, що линуть до вищих верств повітря. На висоті коло 100 км. зачинається йоносфера, зложена з кількох верстов повітря, що напереміну добре і зле переводять електричність. Вона саме має рішальний вплив на ширину розходження радієвих хвиль. Звичайні атмосферичні явища (дощі, сніги, хмари, бурі) відбуваються тільки в найнижчій верстві повітря. У вищих царює вічний спокій.

—о—

ВСІ ДО ВИБОРЧИХ УРН.

Зближаємося до кінця виборчої акції у Львові. Вже в найближчу неділю 21. травня відбудеться голосування до міської ради у Львові. У тому дні українські виборці мають віддаті свої голоси на українських кандидатів, щоби тим способом добути належне собі право рішати про долю нашого міста.

Виборча акція у Львові, — як зрештою і в цілому краю — від самого початку була важна. Невписування великого числа виборців у списках, ославлені масові рекламації, трудноші при вношенні спротивів і т. д. все це позбавило неодного українського виборця голосу та зменшило українську виборчу силу. **Але найбільший удар для української виборчої акції у Львові — це уневажнення українських лист кандидатів аж в 11 виборчих округах.**

Слід згадати, що на 20 виборчих округ у Львові було зголошених 19 українських лист у 19 виборчих округах. Не зголошено української листи тільки в V. окрузі, чисто жидівській, в якій жидівські кандидати вийшли радними без голосування. І з тих 19 зголошених українських лист уневажнено 11, залишаючи українські листи тільки в 8 округах, — а то в II., VI, VIII, IX, XII, XIII, XV. і XX.

В усіх випадках українські листи признано неважними з тої причини, що уневажнено підписи виборців, які зголошували листу. Як відомо, кожну листу кандидатів мусить — згідно з законом — підписати щонайменше 100 управнених до голосування виборців. На українських листах кількість підписів виборців багато перевищала законну норму. Однак і це не помогло. Головна Виборча Комісія на 11 українських листах уневажнила таку кількість підписів, що число важних підписів впало нижче законом вимаганої норми і це подано як причину уневажнення лист. Для ілюстрації цифри:

В I. Окрузі українська листа мала 208 підписів, з того признано важними тільки 86 підписів, в III. окрузі із 178 підписів признано важними тільки 72 підписи, IV. окрузі із 144 підписів — тільки 91 підписів, в VII. окрузі із 146 підписів — тільки 85 підписів, в IX. окрузі із 167 підписів — тільки 80 підписів, в X. окрузі із понад 150 підписів — тільки 37 підписів, в XIV. окрузі із 174 підписів — тільки 74 підписи, в XVI. окрузі із 159 підписів тільки 42 підписи, в XVII. окрузі із 154 підписів — тільки 64 підписи, в XVIII. окрузі із 153 підписів тільки 72 підписи і в XIX. окрузі із 154 підписів признано важними тільки 88 підписів.

Та уневажнення підписів не дає ще на основі закону підстави до уневажнення листи. **Згідно зі ст. 29. виборчої ординації належало в тому випадку візвати повновласників поодиноких лист до доповнення тих лист новими підписами. Тимчасом не візвано ні одного повновласника українських лист до їх доповнення, а повідомлення про уневажнення лист враз з причинами уневажнення доручено повновласникам щойно вчора вечором, себто 15. травня, хоч згідно з законом, належало це зробити найпізніше 27. квітня (41-го дня від розписання виборів, себто від 17. березня ц. р.).**

Усім попереднім виборчим несподіванкам українські виборці протиставилися з цілою рішучістю. Завзяття і волі українських виборців добути собі належне представництво в раді м. Львова дотеперішні „виборчі тріки" не заломили. Щойно уневажнення українських лист в 11 округах заломило частину українського громадянства. По Львові пішло самочинно зроджене гасло: „Супроти уневажнення аж 11 українських лист, не йдемо до виборів".

Витворилася дуже поважна ситуація, яку треба було вияснити. В тій цілн Український Діловий Виборчий Комітет відбув засідання і рішив, що: не зважаючи на всі дотеперішні перепони, — зокрема на уневажнення українських лист в 11 округах, Українці Львова візьмуть участь у самоуправних виборах.

Це рішення Ділового Комітету обовязує усіх українських виборців. Нікому з виборців не вільно забувати, що усі українські політичні організації визнали справу самоуправних виборів загально-національною справою та що провід у виборчій акції віддали Обєднаному Українському Виборчому Комітетові. Тому, коли Діловий Комітет вирішив, що не зважаючи на усі перепони українці Львова візьмуть участь у виборах, то мав для цього важні причини і брав під увагу загально-національний інтерес.

З того огляду нікому з українських виборців не вільно ні самому відмовитися від участи в голосуванні ні інших від цього відмовляти. Українське громадянство Львова йшло дотепер одною зорганізованою, карною лавою до виборів і в карности і витревалости мусить витрівати до кінця.

Тому обовязком кожного українського виборця в дні 21. травня ц. р. віддати свій голос на українську листу. Не сміє бракувати ні одного українського голосу в ніодній виборчій окрузі чи обводі голосування.

М-р Маріян Дзьоба,
пресовий референт Технічного Виборчого Комітету.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Пятниця, 17. травня 1889.

НАФТА БІЛЯ БОЛЕХОВА.

„Мук, повновласник гр. Оперсдорфера з Мор[...] ви, докопався нафти на камеральних грунтах у В[...] лоськім селі коло Болехова, віддалених від міста три кільометри. Нафту знайшли у глибині 200 метрів і показується її досить. Небавом мають почати дальше верчення канадійським сверлом."

Д-РОВІ ЕВГЕНОВІ ОЗАРКЕВИЧЕВІ

з Відня надала рада міста Болехова на засіданні 16-го травня другу посаду міського лікаря.

МІСТЕЧКО ОЛЕШИЦІ

в чесанівському повіті згоріло вчора до тла. До вчора, коли надійшли телеграми до львівських часописів, згоріло було 80 домів з усіми господарськими будинками.

КАЙЗЕР І РОБІТНИКИ.

Німецький цісар прийняв депутацію власників копалень і сказав їм, що рад би, щоби страйк уже закінчився. Він сказав, що треба змагати до того, щоб доля робітників покращала, щоб вони мали кращий заробіток та участь у зисках. Власники копалень повинні би увійти у ближчий звязок з робітниками і погодитися з ними. Далі хвалив тих робітників, що повірили його словам і є добрими патріотами та не даються баламутити соціял-демократам. Вкінці заявив, що підтримуватиме справедливі домагання робітників.

ЗАГОВІР НА ЖИТТЯ РУМУНСЬКОГО КНЯЗЯ.

Софія, 17. травня. Тут розійшлася чутка, що в Румунії викрили заговір на життя кн. Фердинанда. До заговору належали самі чорногорці, з яких не[...] буть одного арештували.

НОВИНКИ

18 ТРАВЕНЬ

ЧЕТВЕР

От. ст. 5. травня 1939.
Вознесення Господнє. Ірин.
Лат. **Вознесення Господнє.**
Сонце: схід — 3.34, захід — 19.06.
Місяць: схід — 3.49, захід — 19.02.

Завтра: 19. травня. Пятниця.
От. ст. 6. травня 1939.
Йова багато страдальнoго.
Лат. Петра, Целестина.
Сонце: схід — 3.33, захід — [illegible]
Місяць: схід — 4.26, захід — 20.0[...]
Молодик в год. 3.25.

Післязавтра: 20. травня. **Субота.**
От. ст. 7. травня 1939.
Явлення знамени Чесного Хреста.
Лат. Бернарда.
Сонце: **схід — 3.32, захід — 19.09.**
Місяць: **схід — 5.17, захід — 21. 11.**

—o—

— **Вже появився у мистецькому виконанні портрет Їх Експ. Митрополита Шептицького.** Дохід призначений на будову церкви у Прилбичах — родинному селі Митрополита. Розмір 40×70 цм. **Можна набути у всіх книгарнях. Замовляти у В-ві „Рідна Книжка", Львів вул. Театинська 3.** Ціна портрету разом з пересилкою 2.25 зол. — **Комітет будови церкви у Прилбичах.** 988 —10

— **Для укр. громадянства** єдиний укр. кооп. ресторан „**Гастрономія" у Львові** при вул. Костюшка ч. 3. **поручає здоровий** та смачний харч і напитки. **Окрема кімната на товариські** сходини. 904 —2

— **В Українському Лікарському Товаристві** чергові сходини членів у пятницю 19. ц. м. в год. 7-ій увечір у власній домівці. На сходинах виголосить д-р М. Попович реферат п. н. „Хірургічне лікування хороб печінки". 1024

— **Гарне футро кримське — це золото.** Набудете **його у нас, тільки у Юліяна Глушевського**, Львів, пл. Капітульна 3. **Тел.** 254-46. 1430 а —?

— **На ширших сходинах членів Молодої Громади дня** 18. ц. м. (четвер) о год. 19.30 В. П. **Інж. Олександер Пежанський** показуватиме **другу серію колірових світлин.** — Вступ для членів Т-ва **і учасників клюбу.**

— **Ткацькі курси Р. Ш.** Подаємо до відома, що **ткацькі курси Рідної Школи у Львові** зачнуться — **з огляду на літній час — щойно 15.** вересня ц. р. **Головна Управа Рідної Школи.**

— **Чарівні спомини** з весняних прогульок запишете найтривкіше, фотографуючи на свіжих матеріялах з фото-крамниці Е-КОМП. Львів, вул. Сикстуська **29., тел.** 203.90.

— **Новий голова Українського Наукового Інституту у Варшаві.** В перших днях травня відбувся в Українському Інституті другий з **черги вибір голови Інституту. На місце проф.** Лотоцького вибрано одноголосно проф. А. Яковлева. По **виборі новий голова** виголосив в Інституті свій **інавгураційний виклад на тему** „Форми землеволодіння в Гетьманщині XVII—XVIII. ст.". **Проф. Яковлів, який досі перебував у Празі, в найближчому часі переїде на постійний побут до Варшави.**

— **Українці в Рівному дістали аж 3 мандати, жиди 12. В Рівному прийшло до виборчого компромісу. На підставі того компромісу поляки дістануть у міській раді 25 мандатів, жиди 12, українці аж — 3.**

— **Знову нищать українські вивіски.** Повідомляють нас, що минулої ночі невідомі справники знову знищили українську вивіску лікаря д-ра Філяса при вул. Сапіги.

— **Арештували директора позичкової ка[...] „Хшесьціянських Звйонзків Заводових".** На [...]учення прокуратора арештували у Львові [...]ректора Позичкової Каси „Хшесьціянсь[...] Звйонзків Заводових" Казимира Ренкара, [...] гроші, що мав складати в центральній [...] польській Касі Ощадности, задержав собі. [...]місць грошей мав лиш ощадностеву книжеч[...] на якій не було грошей. Всіх грошей мала [...] зичкова Каса 10.000. Коли один із членів [...]сився за позичкою, директор не мав грошей. [...] все дійшло до відома проф. о. Шидельсько[...] який негайно повідомив прокуратуру. Ренка[...] арештували й відставили до судової вязниці.

— **Цікава розправа перед Апеляційним С[...]дом у Львові.** Небуденну справу Марії Гур[...]вої, молодої селянки з села Віжомлі [...]ського повіту, розглядав 16. ц. м. Апеляційн[...] Суд у Львові. Дня 12. серпня м. р. [...] Степан, [...] опівночі чоловік Марії Гуркової [...] і двома [...]вавлений, з розрубаним чолом [...] ми ґулями на голові. Лікар устійнив, що [...] походять від удару сокирою. Підозріння [...] на жінку Степана, обвинувачену Марію Гур[...]ву, яка тої ночі спала з чоловіком у [...] пильнуючи збіжжя від злодіїв. У коморі [...]дено сокиру, якою завдано удари Степа[...] Гурковому. Жінка жила з чоловіком не [...] дах, вона одружилася з ним проти своєї [...] бо ще перед шлюбом від чотирьох [...] зналася з Яном Подгурським, з яким [...] зувала. Зараз по шлюбі плачучи нарікала [...] вийшла за Степана, а до того по селі [...] люди, що Подгурський дальше заходить [...] Гуркової. Степан Гурковий вічно [...]

„Яжом", вдома було пекло. Даремне боронилася Марія, що від часу шлюбу покінчила знайомство з Полгурським. Слуханий як свідок Степан Ґурковий обтяжив зізнаннями обвинувачену підчас слідства, Марію Ґуркову арештували і вона від 13. 8. м. р. до цього часу сиділа у слідчій вязниці. Чоловік її зізнав, що двері знадвору до хати і комори критичного дня замкнув з середини на залізний гачок, так, що ніхто чужий уночі увійти не міг. Попередню ніч обвинувачена провела з чоловіком у стодолі, пильнуючи збіжжя від злодіїв. Критичної ночі постелила собі і чоловікові в коморі, бо — як зізнав чоловік — представляла йому, що боїться, щоби хто не вкрав перини з хати і збіжжа, яке вже перенесли були до комори. Ті познаки вистачили до устійнення вини обвинуваченої, яка постійно боронилася тим, що ні в чому невинувата. Окружний суд у Перемишлі признав обвинувачену винуватою тяжкого ушкодження чоловіка та засудив на півтора року вязниці. Кари суд не припинив, приймаючи, що обвинувачена ділала з великою злобою і премедитацією. Вирок суду висказ(у)в теж здогад, що й попередній напад на Степана Ґуркового (два тижні раньше) виконала обвинувачена в перебранні за мужчину (як Степан Ґурковий пильнував уночі свого збіжжа в полі, побив його хтось колом по голові і зранив ножем у плечі). Обвинувачена внесла відклик від цього присуду і на розправі 16. ц. м. перед Апеляційним Судом справу реферував суддя радник Шуліславський, боронив адвокат д-р Евген Давидяк. Апеляційний Суд признав недостаточними всі познаки до устійнення вини Марії Ґуркової та звільнив її від вини і кари.

— **Львівська хроніка.** Маріян Дудек зі Сокільник повідомив поліцію, що в ресторані Кеслера при вул. Токажевського украв йому хтось із кишені 290 зол. — Шофер Малопольського Закладу Млечарського потрутив 75-літнього Йонаса Шляєра, який вийшов із пригоди сильно потурбований. — При вул. Токажевського сполошився кінь Степана Шалавелка. Візник не міг коня стримати, тому віз наїхав на інший вантажний віз. Від зудару кінь перевернувся і Шалавелко дошкульно потовкся. — Зі стрижу Ст. Мончинського, при вул. Ґродзіцьких украли невідомі злодії муж. футро, жіночий плащ і раґлян вартости 700 зол. — Мошкові Авербахові (Жовківська 55) украли вломники 6 мужеських одягів та білля вартости 600 зол. — Ядвига Клявенбах (Доробек 24) напилася в самогубних намірах якоїсь отрути. Самогубницю відвезли до шпиталю. Причиною самогубства була нехіть до життя. — Василь Остаж напився з невідомих причин оцтової есенції. Його відвезли до шпиталя.

— **Краєва хроніка.** У Криворівні, пов. Косів невідомі напасники, озброєні в пальну зброю, напали на дім гуцула Федора Костюка і стероризувавши домашніх зробували 100 зол. у банкнотах і в більоні та кільканацять кільограмів вовни. Відтак грабіжники побили важко Костюка та його жінку і втекли. — З громадського арешту в Бертогах к. Станиславова втік арештант Яків Полицький, засуджений на 6 місяців вязниці. Погоня за втікачем не дала вислідів. — Антін Челядка з Шутової, пов. Перемишль скочив до керниці, глибокої на кільканацять метрів. Челядка, молодий, 26-літній мужчина згинув на місці. Причиною самогубства, як виходить із листів, що їх самогубник залишив, було любовне розчарування. Трупа самовбивника добули по кількох годинах.

— **Пожежі.** В Залукві, пов. Станиславів вибухла в будинках Петра Петраша пожежа. Не зважаючи на всі зусилля, вогонь перекинувся на сусідні будинки і знищив їх до тла. Згоріло 16 будинків. Причина пожежі невідома. — Над жидачівським повітом перейшла буря з ...ями. Від грому запалилася стодола Марії Гасюк у Волцневі. Грім, перелетівши стодолу, застряг у коморі, серед старого заліза.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Ніколи вже.

(Памяти Павла Ковжуна).

Ніколи вже Ви, Павле, не прийдете до „Діла" і не положите капелюха та палки на моїм столику. І ніколи вже я не буду на Вас за те сердитись, а Ви не всміхнетеся тим своїм страшенно милим усміхом і не скажете: „Вибачайте, я на смерть забув!"

Ніколи вже не втнемо собі балачки на найріжнородніші теми крім... малярства, бо Ви одного не любили, коли ляіки хотіли Вам зрушити Ваш світогляд, чи накинути свій, щирий, але наївний.

Направду не хочу вірити, що цього вже ніколи, ніколи не буде.

Давні то вже часи, коли ми вперше стрінулись. Були ми тоді молоді, в очах блискали ще нам вогні гарматніх вибухів, а в вухах шумів ще гамір боїв. І Ви і я і всі такі, як ми, так дуже недавно вскочили в незнане нам і чуже „цивільне" життя, в осоружний цивільний одяг та щойно розглядались по світі. Розглядалися здивованими очима дітей, що опинились у чужому місті. Наскільки більше чуже було Вам те життя, коли зважити величезну відстань Вашого рідного кутка та останнього місця замешкання. Акмечеті—Львів. Голубе небо Криму і сірі хмари Галичини.

Але Ви, Павле, ніколи не дали пізнати цього здивування по собі. Так, наче все було Вам не тільки знане, але й приємне.

А я добре знаю, що не все було знане і дуже не все було приємне. Галицька відсталість у мистецьких справах, легковаження мистецької творчости, дрібничкова скупість, титуломанія, напушистість — усе це напевне не минуло Вашого бистрого ока. Але якже по мистецьки Ви вдавали, що не добачуєте цього!

Павле Максимовичу! Добрий і вірний Друже всіх, хто Вам показав хоч клаптик серця, Прихильнику всіх, хто зрадив хоч трохи зацікавлення тим, що Вам було святе.

А святе Вам було українське мистецтво і для нього посвятили Ви все: талант, здоровля, вкінці й життя.

Ніколи вже, Павле, не принесете до нас коректи якоїсь нової книжки: мистецького журналу чи моноґрафії і з блискучими очима не будете розказувати, що ось появиться нова річ, яка піде в світ і дасть про нас знати.

— А як з грішми на видання?

Ви тоді всміхались і махали рукою, так ніби це найменший клопіт.

Але ми всі, а Ви разом з нами, знали, що це найбільша морока. Адже кожна мистецька книжка коштувала Вас стільки ходів і заходів стільки дорогого часу, та навіть доріканЬ.

Ніколи вже...

Яке тяжке, яке прикре це для всіх, хто Вас знав, любив і шанував!

Будуть минати дні, місяці й роки і ніколи, ніколи вже не будемо бачити Вас між нами.

Жаль, Павле, вірте мені — дуже жаль...

Галактіон Чіпка

— **Убивство за дівчину.** У Красичах пов. Перемишль згинув серед таємничих обставин тамошній столяр, 28-літній Михайло Коваль. Підчас слідства виявилося, що вбивником Коваля був Дмитро Сабат, який озлоблений неуспіхом, який його стрінув у суперництві з Ковалем за любов одної красовицької красуні, ударив підчас бійки так нещасливо Коваля, що пробив йому виски. Поневільний убивник признався до вбивства. Його віддали судовій владі.

— **За приналежність до ОУН.** Самбірський Окружний Суд засудив 12. ц. м. Евгена Ясеницького, б. учня IV. ґімназійної зі Старої Соли на 4 роки вязниці й відібрання громадянських прав на 5 літ за приналежність до ОУН. Підсудного боронив адвокат І. Білинський. Оборонець зголосив від присуду апеляцію.

— **Американські бандити зі скорострілами.** В понеділок 15. ц. м. 6 бандитів узброєних у скоростріли й револьвери напали в Ню-Йорку на один із банків у середмісті. Бандити захопили 35.000 долярів і втекли.

Спорт.

СИМПАТИКИ — СЯНОВІ.

Гурток спортовців-прихильників зложив у нашій Редакції самочинно зібрані датки на докінчення площі Сяну. Сировані датки зложили: Курилас Іван зол. 5.—; по одному зол.: Вурбель Петро, Чушіль Петро, Іваків Степан, Сеґін Евстахій, Сокільський Амбросій, Мицик Володимир, Хомик Михайло, Коваленько Микола, Мотиль Осип, Перун Степан, Парубочий Микола, Кантор Григорій, Никула Петро, Свищ Микола, Тимочко Ярослав, Галавін Микола, Сидорович Петро, Білик Евстахій, Гаврисько Ярослав, Смішко Василь, Продиус Осип, Волинець Микола; по 50 сот.: Коо Микола, Колос Мирослав, Манишин Теодор. Разом зол. 28.50. Рівночасно симпатики Сяну бажають найкращих успіхів в дальших змаганнях.

УКРАЇНА — РКС.

Україна матиме нагоду у стрічі з РКС-ом (18. ц. м. — четвер) частинно зреабілітуватися після слабої недільної гри з Гасмонеєю. Змагання цих обох дружин будуть дуже завзяті, бо, як відомо РКС-ові грозить деґрадація до А-кляси. Початок змагань в год. 5-тій попол. Цю стрічу попередить передмеч.

СЯН — ЧОРНІ.

Сенсаційні змагання сяновиків із Чорними відбудуться в четвер 18. ц. м. на площі Сяну в Перемишлі. Початок змагань в год. 4.30 попол.

ТЕАТРИ.

Великий Театр.

Середа 17. 5. год. 20. „Субретка".
Четвер 18. 5. год. 16. „Оборона Констянци". — Год. 20. „Субретка".
Пятниця 19. 5. год. 20. „Субретка".
Субота 20. 5. год. 20. „Субретка".
Неділя 21. 5. год. 12. Казки для дітей. — Год. 16. „Оборона Констянци". — Год. 20. „Субретка".

Театр Ріжнородностей.

Від середи 17. 5. до неділі 21. 5. театр нечинний.

Український Театр Йосифа Стадника (сеніора).

ВЕЛДІЖ:
17. V. Хам.
18. V. Запорожець за Дунаєм.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

БОРИСЛАВ:
17. V. Пісня Бескиду.

МРАЗНИЦЯ:
18. V. Мати Наймичка.
19. V. Гетьман Полуботок.

СХІДНИЦЯ:
20. V. Дай серцю волю.
21. V. Невольник.
22. V. Мати Наймичка.
23. V. Пісня Бескиду.

Український Театр ім. І. Котляревського.

РАДЕХІВ:
17. V. Циганське кохання.
18. V. Зори над Почаєвом.
З Радехова театр загостить до Камінки Струм., звідти до Золочева.

КІНА.

АМПІР: „Мудрагелька" (Міріям Гопкінс).
АПОЛЬО: „Шарлатан" (Бовпо Барлов).
АТЛЯНТИК: Аннабеля у фільмі „Готель ді Нор".
БАЙКА: „Шікаго" та додатки.
БАЛТИК: „Алярм на морі", „Золоті жіночки".
ВАНДА: „Павел і Гавел" та „Дівчина шукає любови".
ҐРАЖИНА: „Долина ґіґантів".
ЕВРОПА: „Панна Ева".
КАСІНО: „Коханий" в гол. ролі Чарльз Боєр і Ірина Дан.
КОПЕРНИК: „Панна на відданні" (Діна Дарбін) і кольорова ґротеска.
МАРУСЕНЬКА: „Веселий чура", „Життєві пережиття прокуратора".
МЕТРО: „Правда перемагає", „Кохана дівчина".
МІРАЖ: „Люди за мрякою".
МУЗА: „Маленький хлопак".
ПАЛЯС: „Колоноги" (Шепко в Тоньо).
ПАЮ: „Лише ти" (Олена Ліпковська).

ПАТРІЯ: „8 панів із Оксфорду“ („Моя маленька“).
РАЙ: „Границя“.
РІЯЛЬТО: „Інститутка“ (Діва Дарбін).
РОКСІ: „Орієнт-Експрес“ і додатки.
СВІТ: „Жінки над пропастю“ і „Малий моряк“.
СВЯТОВИД: „Начальник розвідки“ та „Циганська княжна“.
СТИЛЕНЕ: „Чи Люлина то дівчина“ і ревія.
ТОН: „Чорний опир“, „Весела четвірка“.
УТІХА: „Щаслива 13-ка“ та ревія.
ХІМЕРА: „Стенотипістка“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська ч. 5)
„Битва над Ізонцо“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

СЕРЕДА, 17. ТРАВНЯ 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Муз. з пл., 8.00 Для шкіл, 8.10 Для наймолодших, 8.50 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл: „На маневрах“, для молодших дітей, 11.25 Музика з пл., 11.30 Для новобранців, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авд., 14.00 Симф. музика з пл., 14.45 Господарські вістки, 14.50 Біржа, 14.55 Програма на завтра, 15.00 Для дітей. Наш концерт: „Танок цвітів“ опера, 15.30 Орх., 16.00 Пополудн. денник, 16.05 Господарські вістки, 16.20 Дім і школа, 16.35 Марійські пісні, 17.00 Військ. відчит, 17.15 Віол., форт., 17.40 Музика з пл., 17.50 Приготування гос. оборони держави, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 18.05 Жарти та пісні Івана з Чарволіса, 18.30 Гутірка про мову, 18.40 Вуйко купує авто, говорена повість, 19.00 Розр. концерт, 20.00 Для села: Хліб. преса, Хліб. інформації, 20.15 Розр. концерт, 20.35 Веч. денник, метерольог. вістки, спорт, програма на завтра, 21.00 Шопенівський концерт, 21.30 Сусп. відповідальність письменника, 22.00 Спорт. вістки, 22.05 Танц. музика, орх., акордеони, 22.35 Патос минувшини (про могили), 22.55 Програмова резерва, 22.58 Шиpяковий комунікат, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми.

ЧЕТВЕР, 18. ТРАВНЯ 1939.

7.20 Орх., 8.00 Ранішній денник, 8.15 Військ. орх., коло год. 10.30 після богослуження музика з пл., 11.00 Концерт бажань, 11.57 Сигнал, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Нарис: „Ст. Бжозовський або інтелектуальна совість“, 13.15 Музика, орх., **Люба Німцівна спів**, 14.45 Гутірка техніка з молодю, 15.00 Для села: Добрі та погані звички, Від чого почати працю у сільських громадах, 16.30 „Палестріна“, хор. нар. капеля, 16.55 Театр Уяви: „Добрий сусід“ гумореска, 17.20 Орх., сопран, барит., скрипка, форт., 19.45 Біжучі вістки з міста та провінції, 19.50 Скрипковий рецітал Г. Очерета в супр. форт., 20.10 Пластичний огляд, 20.25 Збірні спорт. вістки, веч. денник, метеорольог. вістки, програма на завтра, 21.00 „Казка про 6 синів годинникаря“ Весела Сирена, 21.40 Танц. музика, рефрени, 22.58 Ширяковий комунікат, 23.00 Ост. вістки, 23.05 Закінчення програми

ПЯТНИЦЯ, 19. ТРАВНЯ 1939.

7.000 Ранішній денник, 7.15 Музика з плит, 8.00 Для шкіл, 8.10—9.00 „Година водині, плити, 11.00 Для шкіл, 11.25 плити, 11.30 Для новобранців, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 **Пісні в виконанні Евгенії Левицької; в програмі: Лопатинський, Степовий, Людкевич, Лисенко,** 14.30 Травневі поезії поп поетів, 14.45 Госп. вістки, 14.50 Львівська біржа, 14.55 Програма, 15.00 Для молоді: „На широкому світі“, 15.20 Спорт, 15.30 Орхестра, 16.00 Пополудн. денник, 16.08 Госп. вістки, 16.20 Розмова з полуживими, 16.35 Клярнет, 16.55 „Візгомори були й славні“, 17.10 Народні болгарські пісні Тані Натшеви, 17.45 Біжучі вістки, 17.50—18.30 Львівський Робітничий Хор, 18.30 „Дилізанс“ — комедія Фредра, 19.15 Розр. концерт, 19.45 Військовий відчит, 20.00 Хліборобська гутірка, 20.15 Дальша частина концерту, 20.35 Інформаційні вістки: денник вечірній, спорт, 21.00 Хор, 21.15 Бетовенова серенада на флет, скрипку, альтівку, 21.40 Книжка й знання, 21.55 „Терпсихора на послугах дипльоматії“, 22.55 Огляд преси, 22.58 Ширяковий комунікат, 23.00 Останні вістки, комунікат метеорольог., 23.05 Закінчення програми.

СУБОТА, 20. ТРАВНЯ 1939.

7.00 Ранішній денник, 7.15 Плити, 8.00 Для шкіл, 8.10 Концерт бажань, 8.50 до 9.00 Ранішні вістки, 11.00 Для шкіл, 11.25 Плити, 11.35 Для новобранців, 11.57 Сигнал, 12.03 Полуднева авдиція 14.00 Обідня музика, 14.45 Котили прикраси віков та オ... 15.00 Театр уяви для дітей, 15.30—16.00 Орхестра, 16.00 Пополудн. денник, 16.03 Господ. вістки, 16.20 Літературна хроніка, 16.35 Скрипковий концерт, 17.00 Травневе Богослуження з Варшави, 18.00 Біжучі вістки, 18.05 Спорт, 18.15—18.30 Розмова зо слухачами, 18.35 Авдиція для поляків закордоном, 19.15 Орхестра, 20.00 Хлібороб. гутірка, 20.15 Продовження концерту, 20.35 Вечір. денник, спорт, метеорольог. комунікат, 21.00 „Краковяци і гурале“ драмат. гра в 5 актах; 22.55 Інформ. вістки, 23.05 Закінчення програми.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

СЕРЕДА, 17. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 20.15 Весела фантазія з лицарської доби, 21.00 Орх., сол., БІЛГОРОД 20.00 Опера, БУДАПЕШТ 19.30 Опера, ВІДЕНЬ 18.20 Пісні Вольфа та Пфіцнера, **19.50 Українські вістки,** 20.30 Розр. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.15 Травневі пісні, 20.10 „Соловейко“ оп. Ірмлера, 22.30 Камер. концерт, ДРОЙТВІЧ 20.15 Муз. фестіваль, фер. Тосканіні, ЛІЛЬ 20.30 „Гарна Олена“ оп. Офенбаха, МІЛЯНО 19.25, 20.35 Розр. музика, 21.15 Іт.-нім. концерт, ПРАГА 19.20 Розр. музика, РАДІО ПАРІ 18.15 Пісні, 19.30 Форт., 20.30, 22.00 Концерт, РИМ 19.25 Розр. музика, 21.00 Ораторія Баха, СОФІЯ 18.30 Популярна музика, 19.25 „Трістан і Ізольда“ оп. Вагнера.

ЧЕТВЕР, 18. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 18.30 Скрипка, БІЛГОРОД 19.50 Гумор, БУДАПЕШТ 19.40 Орх., 22.00 Форт. твори Ліста, ВІДЕНЬ 15.00 Смичк. квартет ґ-моль Ґріґа, 16.00 Орх., вок. квартет, 18.30 „Розбитий дзбанок“ ком. Кляйста, **19.55 Українські вістки,** 20.15 Орх., сол., 22.50 Легка і танц. муз., ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 17.00 Розр. муз., 20.30 Орх., скрипка, 22.30 Форт., КЕНІГСБЕРГ 20.15 „Пімста лилика“ оп. І. Штравса, МІЛЯНО 17.00 Орх., 21.00 „Ораторія“ Баха, МІНХЕН 20.15 „Гаспароне“ оп. Мілекера, МОНТЕ ЧЕНЕРІ 21.00 „Манон“ оп. Маснета, ПРАГА 18.30 Розр. музика, 19.20 Давні танки, РАДІО РОМАНІЯ 21.15 Спів. рецітал Павла Прокопієві, РИМ 17.15 Розр. програма, СОФІЯ 18.00 Легка і танц. музика, 19.20 Скрипка, 20.00 Орх., 20.55 Камер. муз., СТОКГОЛЬМ 20.35 „Біттер-Світ“ оп. Коварда.

ПЯТНИЦЯ, 19. ТРАВНЯ 1939.

БЕРЛІН 19.00 Італ. музика, БРАТИСЛАВА 19.30 „Слова любови“ муз. авд., БУДАПЕШТ 19.30 Опера, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.15 Весела муз. авд., КЕНІГСБЕРГ 19.10 Народ. пісні, 20.15 Орхестра, МІНХЕН 19.20 Радіокабарет, 20.15 Нім. муз., СТОКГОЛЬМ 19.50 Квінтет Брільовтера, СОФІЯ 19.45 Опера ШТУТҐАРТ 19.00 Розривкова музика, 20.00 Концерт, ВІДЕНЬ **19.50 Українські комунікати,** 20.15 „Зозуля на дереві — весела авдиція.

СУБОТА, 20. ТРАВНЯ 1939.

БЕОГРАД 18.00 Камеральна музика, 21.00 Орхестра, БРАТИСЛАВА 19.30 19.30 Словацькі народні мельодії в виконанні циган. орх., 21.00 Вечірній концерт, 22.00 Танкова музика, БУДАПЕШТ 19.25 Концерт, 20.40 Артист. вечір, 23.00 Джезова орхестра, ВІДЕНЬ 18.00 „Віденські мельодії“, 20.15 Веселий вечір, ГІЛЬВЕРЗУМ 20.00 Розривкова програма, 22.40 Танк. музика, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 19.15 Концерт дух. орхестри, 20.15 Мельодії з Відня, 22.20 Концерт солістів, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.00 Твори Мендельсона, 21.00 Розривкова музика, 23.00 Танкова музика, МІЛЯНО 20.50 Розривкова музика, 21.00 Комедія, 22.50 Квартет, ПРАГА 19.45 Чехи — рідний край, СОФІЯ 20.00 Віолончеля, 21.00 Легка музика, СТОКГОЛЬМ 21.00 Студентські пісні, 23.00 Танкова музика.

Біржа.

Львів, 16. травня 1939.

ГРОШІ

Бельги бельг. 90·72—90·72, Доляри америк. 5.32·50—5 32·50, Доляри канад.—5.29·00—5.29 00. Фльор. гол. 286 12—286 12 Франки франц 14·11—14·09, Франки шв. 119·40—119·90. Фунти англ. 24 93—24·94 Гульд. данц. 99·75—100·25 Кор. данськ. 110·85—111 38, Корони норв. 124·65—125 32 Корони шведські 127·80—128·57, Ліри іт. 17·60—17·60, Марки фінляндські 1.·70—11·00 Марки нім. срібні 81·50.

Акції.

Банк Польський 111·00, Цукор 24·00—24·00, Вугіль 31·00—00·00, Лільпоп 81·00—81·50. Моджеїв 17·25—00·00, Островець 77·00—77·00, Стараховичі 53·00—52·75, Жирардів 63·50—63·00, Габербуш 64·00.

Папери.

4 і пів внутрішня 61·50. 3 інвестиційна 1 ем. 79·00, серія 00·00—00·00. 2 ем. 80·00 серія 00·00—00·00, 5 конверсійна 65·00 5 колійова 60·00—62·00, 4 прем. дол. 39·35 4 консолідаційна 61·50—61·00.

Тенденція дещо слабша.

ЗБІЖЕ.

Кукурудза краєва жовта 17.00—17.50
Висівки житні із станд. мл. 10.75—11.00

ЦІНА „МАСЛОСОЮЗУ“.

Львів, дня 14. травня 193

1 кг. масла десер. бльок без опак.	2.85
1 кг. масла бочк. з опак.	2.90
1 л. молока	зол. 0.17—0.18
1 кг. яєць	зол. 0.95

Тенденція на масло знижкова; на молоко та яйця вдержана.

ОПОВІСТКА.

З приводу смерти Матері товариша Василя Заяця, складають Службовики Земельного Банку Гіпотечного у Львові, замість вінка на гріб, зол. 25.— на Народню Лічницю. 1028

На Рідну Школу зложили замість квітів на домовину бл. п. Олександри Олесницької зі Станиславова Вп. П.: Ірина і Маріян Кисілевські 20 зол., М. Печарська 10 зол., Марія Рибачкова 10 зол. і Стефанія Кульчицька 10 зол. Вп. Жертводавцям складає щиру подяку **Головна Управа Р. Ш.**

Дирекція Ґімназії й Ліцею СС. Василіянок у Львові (при вул. Длуґоша 17 а) подає цим до відома, що вступні іспити до всіх 4 кляс ґімназії й до обох кляс ліцеальних відбудуться коло 22-го червня п. р. На допущення учениці до вступного іспиту до IV. кл. ґімн. і до II. кл. ліцею треба дозволу Кураторії Л. Ш. О., тому заінтересовані повинні виготовити прохання до Кураторії і прислати їх на руки Дирекції ґімназії перед 10. червня; до всіх інших кляс приймає Дирекція зголошення до 15-го червня. — Число місць у всіх клясах обмежене. Звертаємо увагу, що в нас є **природничий ліцей з латиною;** такий тип ліцею для панночок тому найпрактичніший, бо дає добру підготовку до науки медицини, фармації, дентистики й природничого виділу на університеті (чого не дають інші типи ліцею), а при тім не замикає вступу на кожний інший виділ університету. — Оплата за науку у всіх клясах така, як у державних школах. При школі є Інтернат, в цім році значно поширений.

За Управу Ґімназії і Ліцею
з. В. Лициняк.

1030 1—3

Жертви зложені в Адміністрації „Діла“: Замість вінця на могилу своєї коханої Наталі складає 10.— зол. на добродійні цілі П. Доро. — На Інвалідів зол. 2.20 збірка в Краснім, пов. Збараж.

Redaktorzy: d-r Iwan Nimczuk. Iwan Kedryn-Rudnyćkyj. Wydawca: Spółka Wyd. „Diło“, Lwów. Z drukarni S-ki Wyd. „Diło“, Lwów, Rynek 10.
Редактори: д-р Іван Німчук. Іван Кедрин-Рудницький. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.